

پاسخ علم به «دستورالعمل دفع نحوست خسوف»

وقتی ماه بلعیده شد

با پیشرفت علم نجوم، باورهای خرافی جای خود را به توضیحات علمی داده، اما همچنان در فرهنگ‌های مختلف به‌عنوان میراثی از گذشته باقی مانده‌اند

روزنامه پیام

سال بیستویکم | شماره پیاپی ۳۲۱۷ | دوشنبه ۱۷ شهریور ماه ۱۴۰۴ | قیمت ۵ هزار تومان

www.payamema.ir

مغایرت برنامه هفتم توسعه با رویکرد وزرای میراث‌فرهنگی و بهداشت

رؤیای گردشگری سلامت بدون آمار واقعی

پاسخ مسئول پردیسان تهران به پرحاشیه‌ترین ماجراهای حیوانات این کلینیک

خرس پیدا نشد بازی با شیر دروغ است

۲

ناصر جعفری - تسنیم

۱۶

رهبر انقلاب با قدردانی ویژه از رئیس‌جمهور و دولت:

معیشت مردم مهمترین مسئله است

۲

از افتتاح مرمتی تا پروژه‌های ملی

گنبد شیخ لطف‌الله جان سالم به در می‌برد؟

۴

۲۳ هزار روستا بلا تکلیف

حدود ۸۰۰ هزار نفر ساکن در آبادی‌های زیر ۲۰ خانوار امکان دریافت اعتبارات دولتی برای توسعه ندارند

۵

یادداشت

نقدی بر نسخه‌پیچی واحد برای مصرف آب در تهران

شکاف میان سیاست و واقعیت

سعید سلیمانی‌ها | پژوهشگر آب |

۵

یادداشت

ضروتنی در حفاظت از تنوع زیستی

حفظ پیوستگی زیستگاه‌ها

آیدا اشجعی | پژوهشگر محیط زیست |

می‌کند. بهبود پیوستگی عملکردی در مناطق حفاظت‌شده تا حد بسیار زیادی به ارتباط آن با سایر مناطق بستگی دارد. انزوای عملکردی و ساختاری (روابط فضایی پیوستگی و لکه-های در مجاورت یکدیگر) مناطق بارز حفاظتی بالا ظرفیت زیستگاه را برای حفظ فرایندهای اکولوژیکی به‌شدت محدود می‌کند. عوامل تهدیدکننده پیوستگی زیستگاه‌ها شامل توسعه، زیرساخت‌ها، فعالیت‌های کشاورزی، تغییر اقلیم، انرژی، شیلات و ماهیگیری، تخریب جنگل و جنگل‌زدایی هستند. فعالیت‌های انسانی سبب اختلال در پیوستگی اکولوژیکی می‌شود. اغلب زیستگاه‌ها به روش‌های متنوعی تخریب و تجزیه می‌شوند که برای فعالیتهای انسان و موجودات ساکن در آنها آسیب‌رسان است. تقابل بین فعالیتهای انسان و موجودات ساکن در زیستگاه‌های طبیعی سبب نزاع بین آنها برای دستیابی بیشتر به فضا و منابع می‌شود. در زیستگاه خشکی جاده‌کشی، استقرار حصارها و گسترش شهرها مانع دسترسی زیستگاه‌ها می‌شوند. جاده‌ها و راه‌آهن بزرگ‌ترین منبع مرگ‌ومیر حیوانات ناشی از فعالیتهای انسان هستند که مانع پیوستگی اکولوژیکی زیستگاه می‌شوند. احداث سد در رودخانه‌ها مانع از شنا کردن ماهی‌ها در جهت خلاف جریان آب برای تولیدمثل و یافتن غذا می‌شود. اغلب زنده‌های ماهیان مسافت‌های طولانی را بین محل تولد و مناطق تغذیه طی می‌کنند. این زیستگاه‌ها توسط جریان‌های آبیاتوسی بهم متصل می‌شوند؛ اما با دخالت و فعالیت انسان مانند ماهیگیری بیش‌ازحد یا توسعه زیرساخت‌ها مختل می‌شوند و زنده‌های ماهیان برای رسیدن به مقصد خود با مشکل مواجه می‌شوند. تغییر اقلیم ناشی از فعالیت‌های انسان است و بقا و تولیدمثل را تهدید می‌کند. رویدادهای آب‌وهوایی شدید و مکرر، افزایش دمای آب اقیانوس‌ها و کمبود منابع تهدیدات ناشی از تغییر اقلیم هستند که بر پیوستگی زیستگاه‌های حیاتی اثر می‌گذارد. به‌عنوان مثال خشک‌شدن منابع آب، کاهش طعمه، افزایش دمای هوا منجر به جابه‌جایی حیوانات از زیستگاه‌های فعلی خود به زیستگاه‌های

پیوستگی زیستگاه‌ها به نحوه و میزان اتصال لکه‌های مجاری زیستگاه و توانایی جابه‌جایی آزادانه حیوانات بر روی خشکی یا درون آب از مکانی به مکان دیگر گفته می‌شود. منظور از لکه مقدار زیستگاه مورد نیاز برای یک گونه یا جمعیتی از یک گونه است. پیوستگی عامل کلیدی در نشان دادن اثرات اکولوژیکی تغییرات محیطی است و بر پراکنش، تنوع ژنتیکی و سلامت جمعیت‌های جانوری و گیاهی تأثیر می‌گذارد و فرصت یافتن غذا، محل زادآوری و قلمرو جدید را به گونه‌ها می‌دهد. پیوستگی زیستگاه سبب حفظ جریان فرایندهای طبیعی و حیات بر روی زمین، ارائه خدمات و عملکرد اکوسیستم‌ها شامل گردشگری، تولید مواد غذایی، گردشگری، فراهم کردن هوای تمیز، کنترل فرسایش خاک، کنترل طبیعی آفات و بیماری‌ها، تأمین آب، تفریح، ذخیره کربن، ذخیره آب، تولید داروهای طبیعی، تأمین سلامت جسمی و روحی انسان، دانش و یادگیری، فراهم آوردن فضایی برای حیات وحش، حفظ تنوع زیستی به‌واسطه جریان مواد و انرژی (چرخه مواد و انرژی) در سراسر سیمای سرزمین می‌شود. اهمیت چرخه مواد و انرژی در حفظ تنوع زیستی منجر به پدید آمدن مفهوم پیوستگی سیمای سرزمین و مطالعات گسترده مستمر و روبه‌رشد در این زمینه شده است. پیوستگی عملکردی زیستگاه (جابه‌جایی گونه‌ها بین لکه‌های زیستگاهی) در مناطق حفاظت‌شده بستر مناسبی را برای فرایندهای اکولوژیکی مانند جریان و تبادل ژن، مهاجرت، سکونت مجدد گونه‌ها در مناطق با گونه‌های در معرض خطر انقراض، سازگاری افراد و جمعیت‌ها با تغییر اقلیم را فراهم

خبر

عمیق‌ترین فرونشست کشور در نیشابور

قابل توجه و دستگاه‌های خاصی نیاز است، اما این اقدامات در واقع جزو ساده‌ترین امور اجرایی هستند که به راحتی در کشور قابل انجام است، افزود: «ما در تمامی استان‌های کشور دانش و تخصص لازم را داریم. تنها چیزی که نیاز است، عزم مدیریتی در سطوح بالا است که بتواند تصمیم‌گیری کند و اعتبارات لازم را تخصیص دهد.»

او بر لزوم اصلاح روش‌های آبیاری و کشاورزی تأکید کرد و گفت: «باید فکر اساسی به عمل آید؛ چراکه اگر این کار انجام نشود، لطمه نخست بر کشاورزی و امنیت غذایی استان خواهد بود.» رئیس بخش زلزله‌شناسی و خطرپذیری مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی توضیح داد: «کمبود و افت شدید کیفیت آب، افزایش EC و شوری آب، همه از عوامل مؤثر در خارج شدن اراضی کشور از چرخه تولید هستند. در حال حاضر، راندمان محصولات در کشور بیش از ۱۰ درصد در هکتار کاهش یافته است.»

بیت‌اللهی با بیان اینکه برای مقابله با فرونشست زمین و حفظ امنیت غذایی، نیاز به یک رویکرد جامع و همکاری بین نهادهای مختلف است، گفت: «با استفاده از تکنولوژی‌های نوین در آبیاری و کشاورزی، می‌توان به بهبود راندمان تولید و کاهش تأثیرات منفی فرونشست کمک کرد. او با اشاره به اینکه تنها با همکاری و هم‌افزایی می‌توانیم با بحران فرونشست زمین مقابله کنیم و آینده‌ای پایدار برای نسل‌های آینده تضمین کنیم، افزود: این موضوع نیازمند یک رویکرد جامع و چندجانبه است که شامل اقدامات مدیریتی، فنی و اجتماعی برای حفظ منابع آب و جلوگیری از فرونشست زمین خواهد بود.»

رئیس بخش زلزله‌شناسی و خطرپذیری مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی، با تأکید بر اینکه کنترل مخاطرات ناشی از فرونشست در دستان ماست، تصریح کرد: می‌توانیم این روند را کنترل کنیم و جلوی آن را بگیریم. او به تجربیات قبلی اشاره و بیان کرد: «از سال ۱۳۷۷ که با این پدیده در دشت فامنین همدان مواجه شدیم، انتظار داریم مسئولان استانی و شهری خراسان‌رضوی توجه و حساسیت بیشتری به این موضوع داشته باشند.»

بیت‌اللهی گفت: «گرچه مساحت پهنه‌های فرونشستی در خراسان‌رضوی پنج برابر بیشتر از پهنای فرونشست استان اصفهان است، اما حساسیت‌هایی که در اصفهان وجود دارد، در خراسان‌رضوی قابل‌مشاهده نیست.»

رئیس بخش زلزله‌شناسی و خطرپذیری مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی، همچنین با اشاره به برنامه‌ریزی‌های موجود برای انتقال آب از دریا با لوله تصریح کرد: «اگرچه اعلام شده که آب از دریا منتقل می‌کند، اما هزینه‌های این کار سرسام‌آور است و این آب‌ها هیچ‌گاه نمی‌توانند پاسخگوی وسعت و جمعیت ۳۵ شهر در خراسان‌رضوی باشند.» او افزود: «حتی اگر این آب کمک کند، فقط در حد تأمین نیازهای صنعتی و مهم خواهد بود و نمی‌تواند مشکل فرونشست را حل کند.» ایسنا

رئیس بخش زلزله‌شناسی و خطرپذیری مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی، گفت: بزرگ‌ترین شکاف فرونشست زمین از نظر عمق در خراسان‌رضوی و در شهرستان نیشابور شناسایی شده است.

«علی بیت‌اللهی» اعلام کرد: «این استان با وسیع‌ترین پهنه‌های فرونشستی در میان تمامی استان‌های کشور مواجه است. این وضعیت به‌ویژه در شهرهای پرجمعیت استان که هم کشاورزی و هم برداشت آب و توسعه زمین زیادی دارند، به‌وضوح مشاهده می‌شود.»

او افزود: «زیر خط لوله گاز، زمین به‌تدریج در حال نشست است. این لوله‌ها تا حدی توان دارند و دیگر نمی‌توانند خم شوند و در نتیجه ممکن است گسیخته شوند. این وضعیت نشان‌دهنده خطرات جدی برای زیرساخت‌ها و امنیت انرژی در منطقه است.»

بیت‌اللهی درباره ارتباط فرونشست و خطر زلزله گفت: «فرونشست زمین به‌خودی‌خود موجب وقوع زلزله نمی‌شود؛ زیرا زلزله‌های ایران معمولاً در عمق ۱۰ تا ۱۵ کیلومتری زمین شکل می‌گیرند، درحالی‌که فرونشست زمین در لایه‌های آبدار تا عمق ۱۰۰ تا ۲۰۰ متر بیشتر نیست.» او اما خطر فرونشست را نگران‌کننده خواند و افزود: «به دلیل پایین رفتن سطح زمین، ساختمان‌ها، دیوارها و فونداسیون‌ها دچار ترک‌خوردگی می‌شوند. اگر در این مناطق که ساختمان‌ها به دلیل فرونشست زمین ترک‌خورده و ضعیف شده‌اند، یک زلزله متوسط هم رخ دهد، می‌تواند هراس‌انگیز باشد و خرابی‌های گسترده‌ای به بار آورد؛ به‌عبارت دیگر، فرونشست زمین آسیب‌پذیری و ریسک زلزله را شدیدتر می‌کند.»

رئیس بخش زلزله‌شناسی و خطرپذیری مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی به تأثیرات متقابل فرونشست زمین بر خرابی‌های زلزله اشاره و تأکید کرد: «این اثرات بسیار مهم‌تر از آن است که به نظر می‌رسد و مهم‌تر از این تأثیر متقابل، خرابی‌های بیشتری است که فرونشست می‌تواند بر زلزله بگذارد.» او با بیان اینکه این فرونشست مانند زلزله نیست که ناگهانی ظاهر شود، بلکه به‌تدریج اثر خود را می‌گذارد، پیش‌بینی کرد: «آثار تخریبی فرونشست در کل نواحی دچار این پدیده، در ۵ تا ۱۰ سال آینده خود را نشان می‌دهد.»

بیت‌اللهی با تأکید بر اینکه پدیده فرونشست زمین قطعاً قابل کنترل است، به تجربیات موفق که در سطح جهانی برای مدیریت این بحران وجود دارد، اشاره و بیان کرد: «آزمون‌ها و تجربیات موفق در دنیا برای کنترل فرونشست منتشر شده و به‌صورت گزارش‌های فنی در دسترس هستند.» او افزود: «اگر میزان کمتری آب از منابع زیرزمینی استحصال شود و یا در فصلی مانند زمستان و پاییز که نیاز به آب کشاورزی کمتر است، آب‌های روان را در لایه‌های زمین نفوذ دهیم، می‌توانیم با تغذیه مصنوعی سطح آب زیرزمینی را افزایش دهیم و از فرونشست زمین جلوگیری کنیم.» بیت‌اللهی با اشاره به اینکه گرچه در برخی مواقع به هزینه‌های

مطلوب می‌شود. عدم وجود پیوستگی زیستگاه‌ها مانع از حرکت حیات‌وحش می‌شود و بنابراین گونه‌های بزرگ را شرایط فعلی سازگار می‌شوند و گونه‌های ضعیف‌تر با گذشت زمان به روطه انقراض کشیده می‌شوند. تمرکز مطالعات بر پیوستگی زیستگاه‌ها و کریدورهای احتمالی پراکنش گونه‌ها است که در اولویت‌بندی مناطق حفاظت‌شده نقش اساسی دارند. اولین قدم در حفاظت بهتر از زیستگاه‌ها و پشتیبانی از پیوستگی اکولوژیکی دانستن محل تردد حیات‌وحش است. صندوق جهانی حیات‌وحش در سراسر جهان بسته به نوع سیمای سرزمین استراتژی‌های مختلفی را در راستای مدیریت، حفاظت از گونه‌ها و پیوستگی مجدد زیستگاه‌ها اجرا می‌کند. این نهاد در زیستگاه‌های خشکی و آبی با احداث کریدورها به حیات‌وحش امکان جابه‌جایی آزادانه از مکانی به مکان دیگر را می‌دهد. صندوق جهانی حیات‌وحش در تلاش است تا کریدورها را به‌گونه‌ای حفظ کند تا از چگونگی و نحوه اثر تغییرات محیطی بر حیات‌وحش مطلع شود و گونه‌ها و زیستگاه‌ها را قادر سازد تا با تغییر شرایط سازگار شوند. از آن‌جمله هیچ نهادی به‌طور مستقیم امکان دستیابی به پیوستگی زیستگاه‌ها را ندارد؛ بنابراین صندوق جهانی حیات‌وحش با همکاری مرکز حفاظت از سیمای سرزمین گسترده و گروه متخصص حفاظت از پیوستگی کمیسیون جهانی محیط (IUCN) حفاظت‌شده اتحادیه بین‌المللی حفاظت از طبیعت (WCPA) ابتکار جدیدی را با عنوان ارتباط حیات‌وحش ایجاد کرده است. هدف ارتباط حیات‌وحش حفاظت، مدیریت، احیای پیوستگی زیستگاه، امکان حرکت حیات‌وحش در مقیاس بزرگ و حفظ عملکرد و خدمات اکوسیستم در سیمای سرزمین است. ابتکار ارتباط حیات‌وحش چندپارچه شدن زیستگاه‌ها را کاهش می‌دهد، سبب بهبود برنامه‌ریزی و مدیریت کاربری اراضی می‌شود، جابه‌جایی حیات‌وحش را تسهیل می‌کند، کریدورها و شبکه‌های اکولوژیکی را ایجاد می‌کند و رفاه جوامع محلی را ارتقا می‌بخشد. در جمع‌بندی کلی پیوستگی اکولوژیکی کلید و فاکتور مهمی محسوب می‌شود؛ حیات‌وحش در زمانی حیات‌وحش می‌شود که امکان جابه‌جایی و حرکت آزادانه و ایمن به سایر زیستگاه‌ها و جمعیت‌های مجاور را داشته باشد؛ بستر مناسب برای جریان فرایندهای طبیعی فراهم شود؛ بنابراین، جای تعجب نیست که پیوستگی زیستگاه یک اولویت در سراسر جهان است.

خبر

ابتلای بیش از یک میلیارد نفر به اختلالات روانی

«واپس سلامت روان ۲۰۲۴»، برخی از زمینه‌های پیشرفت را برجسته و درعین‌حال، شکاف‌های قابل‌توجهی را در پرداختن به بیماری‌های روانی در سراسر جهان آشکار می‌کند. این گزارش‌ها به‌عنوان ابزارهای حیاتی برای اطلاع‌رسانی در مورد استراتژی‌های ملی و شکل‌دهی به گفت‌وگوهای جهانی پیش از نشست سطح بالای سازمان ملل متحد در سال ۲۰۲۵ در مورد بیماری‌های غیرواگیر و ارتقای سلامت روان و رفاه که در ۲۵ سپتامبر ۲۰۲۵ برگزار می‌شود، عمل می‌کنند. «دربین آن‌ها مهم‌ترین چالش‌های سلامت عمومی است. سرمایه‌گذاری در سلامت روان به‌معنای سرمایه‌گذاری بر مردم، جوامع و اقتصادها است؛ سرمایه‌گذاری‌ای که هیچ کشوری نمی‌تواند از آن غافل شود. هر دولت و هر رهبری، مسئولیت دارد که با فوریت اقدام و اطمینان حاصل کند که مراقبت‌های سلامت روان نه به‌عنوان یک امتیاز بلکه به‌عنوان یک حق اساسی برای همه در نظر گرفته می‌شود. ایسنا

برپایه داده‌هایی که به‌تازگی از سوی سازمان جهانی بهداشت (WHO) منتشر شده است، بیش از یک میلیارد نفر در جهان با اختلالات روانی زندگی می‌کنند، با بیماری‌هایی مانند اضطراب و افسردگی که هزینه‌های سنگین انسانی و اقتصادی به بار آورده است. درحالی‌که بسیاری از کشورها سیاست‌ها و برنامه‌های سلامت روان خود را تقویت کرده‌اند، هنوز سرمایه‌گذاری و اقدامات بیشتری در سطح جهانی برای افزایش خدمات جهت محافظت و ارتقای سلامت روان مردم مورد نیاز است. بیماری‌های روانی مانند اضطراب و افسردگی در همه کشورها و جوامع بسیار شایع هستند و افراد را در هر سن و سطح درآمدی تحت‌تأثیر قرار می‌دهند. این بیماری‌ها دومین دلیل بزرگ ناتوانی طولانی‌مدت هستند که به از دست‌دادن زندگی سالم منجر می‌شوند. این بیماری‌ها هزینه‌های مراقبت‌های بهداشتی را برای افراد و خانواده‌های آسیب‌دیده افزایش می‌دهند و درعین‌حال، خسارات اقتصادی قابل‌توجهی را در مقیاس جهانی وارد می‌کنند. یافته‌های جدید منتشرشده در دو گزارش با عنوان «سلامت روان جهان امروز»

پاسخ مسئول پردیسان تهران به پرحاشیه‌ترین ماجراهای حیوانات این کلینیک

خرس پیدا نشد، بازی با شیر دروغ است

شما نمی‌توانید حیوان بیمار را در یک محیط وسیع مانند سافاری پارک رها کنید و هر روز با دارت بیهوشی دنبال او بروید تا درمانش کنید

ناصر چغتویی، سسیم

۱۳۶

۱۳۷

۱۳۸

۱۳۹

۱۴۰

۱۴۱

۱۴۲

۱۴۳

۱۴۴

۱۴۵

۱۴۶

۱۴۷

۱۴۸

۱۴۹

۱۵۰

۱۵۱

۱۵۲

۱۵۳

۱۵۴

۱۵۵

۱۵۶

۱۵۷

۱۵۸

۱۵۹

۱۶۰

۱۶۱

۱۶۲

۱۶۳

۱۶۴

۱۶۵

۱۶۶

۱۶۷

۱۶۸

۱۶۹

۱۷۰

۱۷۱

۱۷۲

۱۷۳

۱۷۴

۱۷۵

۱۷۶

۱۷۷

۱۷۸

۱۷۹

۱۸۰

۱۸۱

۱۸۲

۱۸۳

۱۸۴

۱۸۵

۱۸۶

۱۸۷

۱۸۸

۱۸۹

۱۹۰

۱۹۱

۱۹۲

افزایش داشته است، اما ثابت نبوده است.

❗چه تعداد گونه به‌طور دقیق در کلینیک حضور دارند؟
در حال حاضر ۱۷۲ گونه در کلینیک نگهداری می‌شوند. تقریباً نیمی از آنها پرنده هستند که بخش عمده ورودی را پرندگان شکاری تشکیل می‌دهند. در فصل مهاجرت، پرندگان آبی‌ری و کنارآبی‌ری به این تعداد افزوده می‌شوند. علاوه‌بر پرندگان، گونه‌هایی از گوشتنخواران و علفخواران نیز وجود دارند؛ از جمله بره‌های قوچ‌ومیش، جبیر و کل‌وزب. برخی گونه‌های گوشتنخور هم در کلینیک حضور دارند. برنامه ما این است که پیش از دستی شدن گونه، سریع‌تر فرایند رهاسازی انجام شود.

❗از این تعداد گونه، چه درصدی امکان رهاسازی در طبیعت را دارند؟
در مورد پرندگان شکاری مانند عقاب، سارگیه، دلچیه، کورکور و سترق، اگر آسیب جدی نداشته باشند، حدود ۸۰ درصد آنها قابلیت رهاسازی دارند. در میان گوشتنخواران، گونه‌هایی که از طبیعت به کلینیک آمده‌اند و در خانه یا اسارتگاه خصوصی نگهداری نشده‌اند، مانند سیاه‌گوش داماش، قابل رهاسازی بودند. در مقابل، گونه‌هایی مانند خرس سیاه که به

فاطمه باباخانی |

روزنامه‌نگار |

❗قراردادهایی که با کلینیک بسته می‌شود، چه مبلغی است و این هزینه‌ها چگونه محاسبه می‌شوند؟

مبلغ قرارداد کلینیک عدد ثابتی ندارد. هر سال براساس قرارداد و شرح خدماتی که برای مناصه روی سامانه قرار می‌گیرد و پیمانکاران در آن شرکت می‌کنند، محاسبه می‌شود. چند عامل در تعیین هزینه‌ها نقش دارند: نخست «جیره غذایی» است که براساس میانگین تعداد گونه‌ها و قیمت روز اقلام محاسبه می‌شود. سپس «دارو، درمان، جراحی و خدمات دامپزشکی» است که تیم تخصصی براساس تعرفه و قیمت روز تخمین می‌زند. خدمات دیگری مانند «نقل و انتقال حیوانات»، «رهاسازی» و «استفاده از خودرو» نیز وجود دارد. علاوه‌براین، «حقوق پرسنل» که شامل حداقل شش نیرو است و چهار نفر آنها شیفت شبانه‌روزی دارند، در نظر گرفته می‌شود. مجموع این موارد براساس قانون خدمات کشوری در سامانه بارگذاری می‌شود و پیمانکاری که با قیمت پایین‌تر واجد شرایط باشد، برنده مناصه خواهد شد. بنابراین، هر سال رقم قرارداد متفاوت است؛ به‌طور نمونه از حدود ۶۵۰ میلیون تومان آغاز شده و در سال‌های بعد تا یک میلیارد و دو میلیارد

یادداشت

کرکس، سرمایه ارزشمند اکوسیستم

مهسا حاشمی |

حفاظت‌نگار |

روز جهانی آگاهی از کرکس‌ها فرصتی است تا نگاهمان را از ترس و تصورات غلط نسبت به این پرندگان شگفت‌انگیز و بی‌نظیر فاصله دهیم و با دقت علمی و محیط‌زیستی به آنها نگاهی بیندازیم. شاید در نگاه اول کرکس‌ها ترسناک یا ناخوشایند به‌نظر برسند، اما این پرندگان نقش حیاتی در حفظ سلامت اکوسیستم دارند. آنها پاکبان طبیعت هستند و رفتارهای هوشمندانه و تعاملات اجتماعی پیچیده‌شان نشان‌دهنده سازگاری بالای آنها با محیط زندگی است. برای علاقمندان به پرندنگری، مشاهده و مطالعه کرکس‌ها تجربه‌ای منحصربه‌فرد است؛ زیرا هر نگاه دقیق‌تر، دنیایی از استراتژی‌های تغذیه، انتخاب زیستگاه و روابط میان گونه‌ها را به نمایش می‌گذارد. بسیاری از افراد پیش از آشنایی با ویژگی‌های کرکس‌ها دیدگاهی منفی دارند، اما تجربه مشاهده و مطالعه زندگی آنها نشان می‌دهد این پرندگان نهنها مفید، بلکه زیبا و شگفت‌انگیزند. بیایید با هم به دنیای رازآلود کرکس‌ها قدم بگذاریم و کشف کنیم چرا دیدن آنها هم هیجان‌انگیز و هم آموزنده است.

کرکس‌ها در دو گروه اصلی طبقه‌بندی می‌شوند که ارتباط نزدیکی با هم ندارند. در جهان ۲۳ گونه کرکس وجود دارد؛ «کرکس‌های دنیای جدید» که در آمریکای شمالی و جنوبی زندگی می‌کنند و «کرکس‌های دنیای قدیم» که در آفریقا، آسیا و اروپا یافت

۳

رهاسازی قرار دارد، شرایط شکار فراهم می‌شود، یا برای بالابانی که قرار است رهاسازی شود، ما بسته به پروتکل‌های رهاسازی، آداب پیشارهاسازی را انجام می‌دهیم. اما در بیشتر موارد، حیوانات کلینیک در حال درمان‌اند و توانایی شکار ندارند. مثلاً بال عقاب شکسته یا زخم‌ها عفونت دارد و شرایط شکار ندارند. به‌رحال، شکار خودش فضولات و آلودگی‌هایی به‌همراه دارد و ما تلاشمان بر این است که محیط

ایزوله‌ای را فراهم کنیم.

❗ درباره مرگ پلنگ دماوند شائیه‌ای مطرح شده مبنی‌بر اینکه در روز آخر، هنگام تغذیه، دست یکی از کارگران را گرفته و روند جداسازی منجر به مرگ او شده است. پاسخ شما چیست؟

آنچه رخ داد، حادثه‌ای غیر قابل پیش‌بینی بود. روند درمانی پلنگ دماوند به‌دلیل ابتلا به بیماری FIP دنبال می‌شد. این بیماری در گوشتنخواران درمان‌ناپذیر است و ما انتظار نداشتیم حیوان بیش از ۴۸ ساعت زنده بماند. بااین‌حال، تیم دامپزشکی تا آخرین لحظه در مان را ادامه داد. بیماری سیستم عصبی پلنگ را درگیر کرده بود و حیوانی که در ابتدا پرخاشگر بود، در پایان به‌شدت آرام شده بود. بنابراین، علت اصلی مرگ بیماری بود، نه حادثه ذکرشده.

❗ در نهایت چگونه دست همکار شما از دهان پلنگ رها شد؟

آن روز پلنگ از لبه جست زد و در کشویی باز شد و دست همکار ما را گرفت. آن زمان شیر آب باز بود و دکتر باستانی هم چون می‌دانست پلنگ از آب بیزار است، شلنگ آب را به‌سمتش گرفت و در نهایت دست همکار ما رها شد.

❗ آیا درست است که جدا از توله‌خرس قهوه‌ای، سال گذشته سه بالابان هم در کلینیک گم شده‌اند؟

خبر، به‌هیچ‌وجه، من نزدیک به شش سال است که مسئولیت کلینیک را برعهده دارم. جدا از موضوع توله‌خرس که برای خود من هم هنوز اتفاقی عجیب و نادر است، در این مدت حتی یک گونه هم مفقود نشده است. ورود و خروج همه حیوانات در کلینیک ثبت می‌شود و کاملاً تحت نظارت است. نهنتها من، بلکه دوستان ما در بخش بازرسی، حراست، یگان حفاظت و دیگر واحدهای نظارتی بر این روند نظارت مستقیم دارند. در دفتر ورودی و خروجی ثبت رسمی انجام می‌شود و پیمانکار هم ثبت‌های جداگانه دارد. بنابراین، کوچک‌ترین تداخلی وجود ندارد. هیچ گونه‌ای حتی جوجه اریک یا کوتور بدون هماهنگی، بدون صورتجلسه و بدون حضور و نظارت حراست، وارد یا خارج نمی‌شود. پس مطمئن باشید در این شش سال هیچ بالابان یا حیوان دیگری گم نشده است.

❗ یکی از انتقاده‌ها درباره کلینیک این است که شرایط نگهداری حیوانات، به‌ویژه گونه‌های شکاری یا حتی توله‌شیر، در فضاهای کوچک و تنگ است و این می‌تواند آسیب‌های جسمی ایجاد کند. نظر شما چیست؟

خیر، این انتخاب ارتباطی به هزینه‌ها ندارد. در خیر، این مراکز نگهداری حیات‌وحش، استفاده از طعمه زنده رایج است، اما در کلینیک به‌دلیل قانونی، بهداشتی و اخلاقی چنین امکانی وجود ندارد؛ مگر در شرایط خاص پیش از رهاسازی. گردن مرغ به‌دلیل برداشتی بودن، یک‌دست بودن، دورریز کمتر و تناسب با نیاز غذایی حیوانات انتخاب شده است. ما دنبال گردن بدون پوست هستیم تا حیوان دچار افزایش وزن نشود. توجه داشته باشید که تهیه گردن مرغ بدون پوست نیز دشوارتر از تهیه مرغ کامل است و گاهی پیمانکار مجبور می‌شود بین ۱۰۰ تا ۱۵۰ کیلو برتن گردن مرغ پیدا کند.

❗ در موضوع حیات‌وحش می‌توانیم این گزینه را که طعمه زنده نمی‌دهیم، چون «اخلاقی» نیست، به کار ببریم؟

استفاده از طعمه زنده شرایط ویژه‌ای دارد. برای نمونه، برای مارها از نوزاد جوندگان آزمایشگاهی یا جبین‌های فریزشده استفاده می‌شود یا برای پلنگی که در آستانه

سازما

ظرفیت محدودی دارند یا همکاری لازم بموقع شکل نمی‌گیرد. در مورد سایر گونه‌های بومی، وضعیت فرق می‌کند: آنها پس از درمان یا رهاسازی می‌شوند یا به مراکز تکثیر و نگهداری دائم منتقل می‌شوند.

به همین دلیل، ممکن است شرایط در نگاه اول غیراستاندارد به‌نظر برسد، که در بخشی درست است؛ اما برای گونه‌های تحت درمان این ضرورت وجود دارد که در فضای محدود و تحت کنترل قرار بگیرند.

❗ درباره توله‌خرس گفته شد قفل قفس‌ها مشکل داشته و انتقادهایی مطرح شد مبنی‌بر اینکه چرا کسی بازخواست نشد. توضیح می‌دهید؟

موضوع به‌هیچ‌وجه مربوط به نقص قفل قفس‌ها نبود. بعد از این حادثه، حراست همه قفس‌ها را بررسی کرد و هیچ ایرادی در قفل‌ها وجود نداشت. در آن مقطع ما در حال جابه‌جایی به‌دلیل تعمیر و بازسازی محوطه کلینیک بودیم. سیم‌کشی و برق‌کشی جدید برای نصب دوربین‌ها انجام می‌شد. پیمانکار قبلی دوربین‌های خود را برده بود و در قرارداد هم چیزی درباره باقی ماندن آنها وجود نداشت. این موضوع باعث شد بین جمع‌آوری دوربین‌های قبلی و نصب دوربین‌های جدید فاصله‌ای ایجاد شود و همین مسئله نظارت تصویری را دچار خلأ موقت کرد.

به‌رحال، پس از حادثه، هم حراست و هم یگان حفاظت و حتی نیروی انتظامی به‌طور جدی وارد ماجرا شدند. بسیاری از افراد بازخواست و مورد پرسش قرار گرفتند و برخی توبیخ شدند. بخشی از این موارد داخلی بود و نیازی به اطلاع‌رسانی عمومی نداشت. علاوه‌برآن، اقدامات زیرساختی متعددی برای پیشگیری از تکرار چنین حوادثی انجام شد که رسانه‌ای نشد. بنابراین، تصور اینکه موضوع رها شده باشد، درست نیست.

❗ آیا این گفته درست که یکی از کارگران کلینیک توله‌شیر را یک روز جمعه از قفس خارج کرده و حتی بستگانش با آن بازی کرده‌اند؟

این موضوع به‌هیچ‌وجه صحت ندارد. اگر خودم چنین چیزی ببینم، قطعاً همان لحظه کارگر اخراج خواهد شد. ما نهنتها اجازه نمی‌دهیم دیگران چنین رفتاری داشته باشند، بلکه خود کارکنان کلینیک هم چنین حقی ندارند. اینجا نه سیرک است و نه باغ‌وحش؛ دیدگاه ما کاملاً حفاظتی و نظارتی است، نه نمایشی یا تفریحی.

کارکنان کلینیک سال‌ها تجربه دارند؛ برخی بیش از ۲۶ سال است که اینجا کار می‌کنند و درواقع، تیمارگران حرفه‌ای هستند. آنها خودشان به‌خوبی می‌دانند که کوچک‌ترین بی‌اضباطی در این زمینه موجب توبیخ شدید خواهد شد. حتی تأکید کرده‌ام هنگام تغذیه یا نظافت قفس شیر، پلنگ یا خرس، هیچ‌کس به‌تنهایی وارد قفس نشود؛ همیشه دو نفر باید حضور داشته باشند تا یک نفر حیوان را کنترل کند و دیگری غذا یا خدمات لازم را ارائه دهد. بنابراین، چنین شایعاتی کاملاً بی‌اساس است.

❗ شما توله کارکال به خانه می‌بردید. این درست است و؟ چرا؟

بله، اما باید توضیح بدهم. توله بسیار ضعیف و شیروخار بود و در آن مقطع ما در کلینیک با مشکل آلودگی FIP در جایگاه پلنگ مواجه بودیم. این بیماری قابلیت انتقال به همه گوشتنخواران، به‌ویژه گربه‌سانان در سنین پایین، دارد. بنابراین، به‌ناچار برای حفظ سلامت توله، به این شکل از او نگهداری کردیم تا از خطر آلودگی مصون بماند.

❗ آیا این جابه‌جایی شامل توله گربه‌های جنگلی هم می‌شود؟

بله من و آقای مهندس دباغیان و خانم مهندس صالحی، مسئول کلینیک، این کار را برای آنها انجام دادیم. توجه داشته باشید که این کار به‌هیچ‌وجه خوشایند ما نیست. هیچ‌کس تمایل ندارد حیوان حفظ و احیای جمعیت این پرندگان داشته باشد. بهداشتی و امنیتی ایجاب می‌کرد. ما با نگهداری شبانه‌روزی توانستیم آنها را از مرگ نجات دهیم.

همسایه، جمعیت کرکس‌ها اندکی بهبود یافت. عوامل دیگری مانند کاهش طعمه، برخورد با سازه‌های انسانی، آلودگی‌های سربی و سمومیت‌های عمدی یا غیرعمدی نیز در کاهش جمعیت مؤثر بوده‌اند.

حفاظت از کرکس‌ها تنها یک مسئولیت محیط‌زیستی نیست؛ بلکه سرمایه‌ای ارزشمند برای سلامت اکوسیستم و میراث‌فرهنگی ماست. برنامه‌ها و انجمن‌هایی مانند VulpPro در آفریقای جنوبی و Vulture Conservation Foundation در اروپا پروژه‌های حفاظت و احیای جمعیت کرکس‌ها را هدایت می‌کنند. در بنگلادش، انجمن BNHS موفق شد ۱۰ کرکس پشست سفید شرقی را با ریباب ماهواره‌ای در طبیعت رهاسازی کند و در اروپا

دو گونه وجود ندارد؛ زیرا هر کدام قسمت‌های مشخصی از لاشه را می‌خوردن.

همه کرکس‌ها سر کچل ندارند، اما گونه‌هایی مانند دال سیاه و دال معمولی سر بدون پر دارند. این ویژگی باعث می‌شود هنگام فرو بردن سر در لاشه، پرهایشان آلوده نشود و از ابتلا به باکتری‌ها و انگل‌ها جلوگیری شود. همچنین، این ویژگی به تنظیم دمای بدن آنها کمک می‌کند.

پرواز دایره‌ای‌شکل کرکس‌ها نیز دلیل علمی خاص خود را دارد. برخلاف تصور عمومی که فکر می‌کند کرکس‌ها منتظر مرگ طعمه هستند، دلیل این نوع پرواز استفاده از ترمال‌هاست؛ جریان‌های هوای گرم که آنها را بالا می‌برد و اجازه می‌دهد بدون مصرف زیاد انرژی ارتفاع بگیرند و مسافت طولانی طی کنند. این نوع پرواز انرژی کمتری مصرف می‌کند و فرصت بیشتری برای جست‌وجوی غذا فراهم می‌آورد.

کرکس‌ها در بسیاری از فرهنگ‌ها جایگاه مقدس داشته‌اند. در مصر باستان، آنها نماد همراهی و فداکاری مردان بودند. در ایران نیز پرند همه جایگاه ویژه‌ای دارد؛ تصور می‌شد مصرف اجزای جسد مردگان توسط هما باعث پاک ماندن خاک و رسیدن روح به بهشت می‌شود و به همین دلیل، به «همای سعادت» معروف است.

کرکس کوچک تنها تپه گونه‌ای است که از ابزار استفاده می‌کند. این پرند با کمک یک سنگ تخرم پرندگان را می‌شکند و از داخل آن تغذیه می‌کند. در ایران، به‌ویژه در قشم، کرکس کوچک با نام‌های محلی «بو درد» و «دال‌من» شناخته می‌شود. این نام‌ها به رفتار کرکس‌ها در جمع‌آوری گل‌ها و خاک‌های رنگی برای تغییر رنگ پرها مرتبط است و هنوز در زیان محلی زنده است. با وجود نقش مهم کرکس‌ها در اکوسیستم، ۱۴ گونه از ۲۳ گونه (۶۱ درصد) در معرض خطر انقراض هستند. در هند، برخی گونه‌ها در دهه ۹۰ میلادی بیش از ۹۲ درصد کاهش جمعیت داشتند. یکی از دلایل اصلی این کاهش، مصرف داروی دیکلوفناک در دام‌ها بود که از طریق لاشه‌ها وارد بدن کرکس‌ها و باعث نارسایی کلیوی می‌شد. پس از ممنوعیت این دارو در هند و کشورهای

خبر

تبریز نامزد دریافت عنوان «پایتخت گردشگری» گروه DA

مدیرکل بازاریابی و توسعه گردشگری خارجی وزارت میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌سنتی اعلام کرد: «تبریز با اخذ بالاترین امتیاز در معیارهای مدنظر، از طرف ایران نامزد دریافت عنوان پایتخت گردشگری گروه هشت کشور اسلامی در حال توسعه DA معرفی شد. «مسلم شجاعی» با بیان این خبر گفت: «سازمان همکاری اقتصادی هشت کشور در حال توسعه، فراخوان انتخاب پایتخت گردشگری را در تیر سال جاری برای کشورهای عضو از جمله ایران ارسال کرد. موضوع انتخاب پایتخت از دفتر بازاریابی و توسعه گردشگری خارجی با نگاه مشارکت آفرینی و عدالت در اطلاع‌رسانی به ۳۱ اداره‌کل میراث‌فرهنگی گردشگری و صنایع‌دستی استان اعلام شد. استان‌های کشور تا اول شهریورماه فرصت داشتند یکی از شهرهای استان را با ارائه پیشنهاد (پروپوزال) جامع و کامل همراه با ویدئو معرفی آن شهر به دفتر بازاریابی معاونت گردشگری اعلام کنند. این شهرها براساس شاخص‌های اعلام‌شده از سوی دبیرخانه DA در کمیته بررسی و ارزیابی در دفتر بازاریابی و توسعه گردشگری خارجی مورد ارزیابی قرار گرفت.» به‌گفته شجاعی، شاخص‌های ارزیاب‌شده از دبیرخانه DA عبارتند از زیرساخت‌های پایدار، حفظ میراث‌فرهنگی، نوآوری و فناوری، ایمنی و امنیت گردشگران، ترویج و بازاریابی تعامل بین‌فرهنگی، اثرات شهری و تأثیرات فرهنگی-اجتماعی.

مدیرکل بازاریابی و توسعه گردشگری خارجی گفت: «پس از ارزیابی شهرهای معرفی شده از سوی ادارات کل استان‌ها با توجه به شاخص‌های گفته‌شده شهر تبریز با بالاترین امتیاز به‌عنوان نامزد انتخاب دریافت عنوان پایتخت گردشگری دی در سال ۲۰۲۶ با دبیرخانه سازمان معرفی شد. نتیجه‌نهایی انتخاب پایتخت گردشگری DA در رقابت با نامزدهای سایر کشورهای عضو از سوی دبیرخانه سازمان DA معرفی خواهد شد.» کشورهای ایران، ترکیه، پاکستان، بنگلادش، اندونزی، مالزی، مصر و نیجریه اعضای سازمان همکاری اقتصادی هشت کشور در حال توسعه DA هستند. اِپِسنا

در دیدار وزرای امور خارجه و میراث‌فرهنگی مطرح شد:

بررسی موانع پیش

روی توسعه‌گردشگری

وزیر امور خارجه به‌همراه شورای معاونین وزارت امور خارجه؛ هم‌ان وزیر میراث‌فرهنگی بود در این نشست مشترک موانع پیش روی گردشگری ایران بررسی شد. «رضا صالحی امیری»، وزیر میراث‌فرهنگی درباره این دیدار گفت: «در نشست مشترک با وزیر امور خارجه بررسی ظرفیت‌های گردشگری حوزه خلیج‌فارس، قفقاز و روسیه، هند و چین در این نشست مشترک انجام شد. همکاری دیپلماتی برای جذب گردشگر نیازمند همکاری با و وزارت امور خارجه است. وزارت امور خارجه گردشگری را در اولویت برنامه‌های خودش قرار داده است.» او با اشاره به ظرفیت ایرانیان خارج از کشور برای معرفی ایران گفت: «در این نشست مشترک وزیر امور خارجه به استفاده از این ظرفیت مهم اشاره داشته است تا صدای ایران زیبا به جهانیان برسد. در شهریورماه، گردشگری در حال بازگشت به شرایط قبل از جنگ دوازده‌روزه است.» «عباس عراقچی»، وزیر امور خارجه، درباره این دیدار گفت: «وزارت امور خارجه موظف است با زوددن عبار، چهره واقعی ایران را به دنیا نشان دهد. در این نشست مشکلات پیش‌پای گردشگری مطرح شد و مسائلی مثل صدور روادید و شرکت در برنامه‌های بین‌المللی برای معرفی قابلیت‌های گردشگری ایران مطرح شد.» او همچنین درباره مسئله لغو روادید گفت: «درباره لغو روادید با برخی کشورها مثل عراق تجربه خوبی داشتیم، اما ادامه این موضوع نیازمند همکاری با نهادهای سازمان‌های مثل نهادهای امنیتی است.» این اظهارات در حالی مطرح و در خبیرگزاری صداوسیما منتشر شده است که بسیاری از سفارتخانه‌های خارجی در ایران یا فعالیت خود را به حالت تعلیق درآورده‌اند و یا نیمه‌تعطیل هستند و صفح‌های طویل از متقاضیان ویزا در مقابل آنها تشکیل شده است. ضمن اینکه بسیاری از کشورها شهروندان خود را از سفر به ایران منع کرده‌اند.

— پیام —

[6]

از افتضاح مرمتی تا پروژه‌های ملی

گنبد شیخ لطف‌الله جان سالم به در می‌برد؟

| روزنامه‌نگار |

«فریبا خطابخش»، مدیر پایگاه جهانی میدان نقش‌جهان، با تشریح روند مرمت‌گنبد مسجد شیخ لطف‌الله اصفهان می‌گوید: «این پروژه در سال‌های اخیر با وجود کمبود اعتبار، حساسیت‌های فنی و برخی انتقادات، همچنان تحت نظارت دقیق کمیته‌های تخصصی و براساس اصول علمی مرمت در لطف‌الله نتیجه مجموعه‌ای از شرایط اضطراری و مشکلات اعتباری بود. وقتی بازنگی شدید رخ داد، سقف بازار دچار آسیب شد و برای مرمت آن حدود چهار تا پنج میلیارد تومان هزینه شد. این اعتبار در حالی هزینه شد که قرار بود برای بنایهای مانند عالی‌قاپو یا گنبد شیخ لطف‌الله مصرف شود. به همین دلیل، بسیاری از برنامه‌های مرمتی لایزم مسیر پیدا کردند و منابع محدود موجود صرف اقدامات فوری شد. این روند در پروژه‌های مرمتی کشور امری طبیعی است و مدیران ناگزیرند با برنامه‌ریزی انعطاف‌پذیر به موقعیت‌های اضطراری پاسخ دهند.»

[۵ هشدار استادکاران و کارشناسان درباره وضعیت گنبد

به‌گفته خطابخش، از سال‌ها پیش استادکاران برجسته و ناظران عالی پروژه‌ها بارها نسبت به وضعیت نامناسب گنبد شیخ لطف‌الله هشدار داده بودند: «استادکاران باسابقه اصفهان بارها نشان داده‌اند گنبد در زمان بازنگی به‌شدت آب جذب می‌کند و این مسئله ساختار آن را تهدید می‌کند. حتی دکتر جبل‌عاملی که نظارت عالی مرمت عالی‌قاپو را برعهده داشت، بارها بر وضعیت نامناسب گنبد تأکید کرده بود.» به‌گفته او، پس از آنکه بخش‌های آجر و کاشی‌های گریوه گنبد دچار ریزش شد، تصمیم بر این شد که عملیات مرمتی آغاز شود. این بخش از گنبد متعلق به دوره پهلوی بود، اما برای جلوگیری از گسترش آسیب‌ها،

از افتضاح مرمتی تا پروژه‌های ملی

گنبد شیخ لطف‌الله جان سالم به در می‌برد؟

گنبد مسجد شیخ لطف‌الله اصفهان به عنوان یکی از برجسته‌ترین شاهکارهای معماری ایرانی و جهانی شناخته می‌شود، اما مرمت‌های انجام‌شده روی آن در سال‌های اخیر به یکی از مناقشه‌برانگیزترین موضوعات میراث‌فرهنگی کشور بدل شده است. انتقادهای گسترده، از جمله اظهارنظر «مهدی طیفانی»، نماینده مردم اصفهان، در مجمع نمایندگان استان، که مرمت گنبد شیخ لطف‌الله و همچنین گنبد مسجدجامع عباسی را «افتضاح مرمتی کشور» دانست، نشان‌دهنده حساسیت بسیار بالا نسبت به شیوه‌های مرمت و کیفیت کار است. علاوه‌براین، کارشناسان شناخته‌شده ملی مانند «مهدی حجت»، بنیانگذار سازمان میراث‌فرهنگی، نیز با اشاره به «اشکالات متعدد» در مرمت، تأکید کردند تصمیم‌گیری‌های گذشته بدون مشورت کامل با هیئت کارشناسان خبرو و بدون مطالعات جامع انجام شده است. این انتقادات در کنار اعتراض‌های رسانه‌ای و عمومی، فشار مضاعفی بر متولیان پروژه مرمت وارد کرده و بر اهمیت شفافیت، پایدنی به اصول علمی و مستندات تاریخی در مرمت آثار جهانی تأکید می‌کند. پروژه مرمت گنبد مسجد شیخ لطف‌الله در دوره اخیر، نه‌تنها تحت فشار فنی و مالی بلکه در بستر نقدهای تخصصی و عمومی قرار داشته است. «فریبا خطابخش»، مدیر پایگاه جهانی میدان نقش‌جهان، به‌همراه «بهشاد حسینی»، ناظر مرمت گنبد مسجد شیخ لطف‌الله، در گفت‌وگو با «پیام ما» از چالش‌های در تشریح کرده و توضیح داده‌اند که آغاز مرمت نتیجه مجموعه‌ای از شرایط اضطراری، محدودیت اعتبارات و ضرورت‌های حفاظتی بوده است. گزارش پیش رو، با ارائه توضیحات فنی و مستند، تصویر کامل‌تری از وضعیت مرمت گنبد شیخ لطف‌الله، دلایل اقدامات انجام‌شده و چالش‌های مالی و فنی پروژه ارائه می‌دهد.

سریراً اقدامات حفاظتی آغاز و دربرست‌ها نصب شد. خطابخش همچنین به روند مرمت اشاره می‌کند و می‌گوید: «نصب داربست‌ها فرصتی فراهم کرد تا وضعیت کلی گنبد بررسی شود. پس با رالقا روند داربست‌ها مشخص شد زیرا حساسیت‌های تخصصی و براساس اصول علمی مرمت در لطف‌الله نتیجه مجموعه‌ای از شرایط اضطراری و مشکلات اعتباری بود. وقتی بازنگی شدید رخ داد، سقف بازار دچار آسیب شد و برای مرمت آن حدود چهار تا پنج میلیارد تومان هزینه شد. این اعتبار در حالی هزینه شد که قرار بود برای بنایهای مانند عالی‌قاپو یا گنبد شیخ لطف‌الله مصرف شود. به همین دلیل، بسیاری از برنامه‌های مرمتی لایزم مسیر پیدا کردند و منابع محدود موجود صرف اقدامات فوری شد. این روند در پروژه‌های مرمتی کشور امری طبیعی است و مدیران ناگزیرند با برنامه‌ریزی انعطاف‌پذیر به موقعیت‌های اضطراری پاسخ دهند.»

[۵ هشدار استادکاران و کارشناسان درباره وضعیت گنبد

به‌گفته خطابخش، از سال‌ها پیش استادکاران برجسته و ناظران عالی پروژه‌ها بارها نسبت به وضعیت نامناسب گنبد شیخ لطف‌الله هشدار داده بودند: «استادکاران باسابقه اصفهان بارها نشان داده‌اند گنبد در زمان بازنگی به‌شدت آب جذب می‌کند و این مسئله ساختار آن را تهدید می‌کند. حتی دکتر جبل‌عاملی که نظارت عالی مرمت عالی‌قاپو را برعهده داشت، بارها بر وضعیت نامناسب گنبد تأکید کرده بود.» به‌گفته او، پس از آنکه بخش‌های آجر و کاشی‌های گریوه گنبد دچار ریزش شد، تصمیم بر این شد که عملیات مرمتی آغاز شود. این بخش از گنبد متعلق به دوره پهلوی بود، اما برای جلوگیری از گسترش آسیب‌ها،

داشت و اعتبارات جدید نیز به پروژه تزریق شده است. بااین‌حال، برای سرعت‌بخشیدن به کار لازم است اعتبار بیشتری جذب شود.» به‌گفته خطابخش، مرمت هر‌ترک گنبد به‌طور متوسط شش تا هفت ماه زمان نیاز دارد و با توجه به وجود ۱۶ نیم‌ترک و ۸ ترکه اصلی، مرمت کل گنبد فرایندی زمان‌بر خواهد بود. علاوه‌برآن، شرایط آب‌وهوایی و آغاز فصل سرما نیز موجب توقف یا کندی روند مرمت می‌شود. او تأکید می‌کند: «حفاظت از بناهای تاریخی پروژه‌ای پایان‌پذیر نیست. حتی پس از تکمیل مرمت گنبد، این بنا نیازمند مراقبت و اقدامات مستمر حفاظتی خواهد بود. همان‌طورکه سازه گنبد مسجدجامع عباسی در گذشته نیز دچار مشکلات ساختاری بوده، گنبد شیخ لطف‌الله نیز باید همواره تحت مطالعه و نظارت قرار گیرد تا از بروز حوادث ناخواسته جلوگیری شود.»

[۵ ضرورت آغاز عملیات مرمت گنبد

«بهشاد حسینی»، ناظر پروژه‌های مرمت تزیینات استان اصفهان ازجمله مرمت گنبد مسجد شیخ لطف‌الله، می‌گوید: «مرمت گنبد مسجد شیخ لطف‌الله ضرورتی اجتناب‌ناپذیر بوده است. طی سال‌ها، ضعف ملات‌هایی که کاشی‌ها را روی سطح گنبد نگه می‌داشتند، موجب شده بود کاشی‌ها تحت فشار جاذبه زمین دچار چین‌خوردگی شوند و به‌سمت پایین متمایل شوند. این وضعیت علاوه‌بر تهدید ظاهر بنا، مسیریایی برای نفوذ آب باران ایجاد می‌کرد و رطوبت به جداره داخلی گنبد می‌رسید.»

گفته‌ای، این پدیده در درازمدت می‌توانست

نه‌تنها تزیینات سطحی، بلکه ساختار آجری گنبد و حتی نقوش داخلی آن را با مشکلات جدی روبه‌رو سازد. ازآنجاکه گنبد مسجد شیخ لطف‌الله مانند برخی دیگر از گنبدیهای تاریخی دیپوش نیست و فضای میان‌تهی برای دسترسی و بررسی درون سازه وجود ندارد، ضرورت داشت مداخله مرمتی به‌سرعت و با رویکردی جامع آغاز شود.

[۵ رویکرد کلی مرمت

ناظر مرمت گنبد مسجد شیخ لطف‌الله درباره برنامه مرمتی این اثر می‌گوید: «با توجه به حجم وسیع آسیب‌ها نمی‌توانستیم صرفاً مرمت موضعی یا تکه‌تکه انجام دهیم، بلکه نیازمند اجرای یک ساختار یکتوانخت و زیرسازی مناسب برای کل گنبد بودیم تا کاشی‌ها هم بار وزنی و هم شرایط رطوبتی را به‌خوبی تحمل کنند. بر همین اساس، تصمیم گرفته شد پوشش کاشی‌کاری موجود از سطح گنبد پیاده‌سازی و به‌طورکامل شماره‌گذاری شود. یکی از انتقادهای این بود که چرا از کاشی‌های تاریخی دوباره استفاده نمی‌کنیم، پاسخ ما این است که این کاشی‌ها دارای اصالت تاریخی هستند و بازگرداندن آنها به‌جای کاشی‌های جدید نه‌تنها ضعف محسوب نمی‌شود بلکه نقطه قوت پروژه است.»

حسینی با تأکید بر حفظ «اصالت ماده» در مرمت گنبد مسجد شیخ لطف‌الله می‌گوید: «تمام کاشی‌ها با دقت شماره‌گذاری شدند، چه کاشی‌های تاریخی و چه کاشی‌های مرمتی‌گرفته. هر کاشی سالم و قابل‌استفاده دوباره به جای خود بازگردانده شد. این انتخاب باعث شد بیش از ۹۵ درصد پوشش گنبد همچنان از کاشی‌های تاریخی خود بنا باشد. برخی کاشی‌ها در دوره‌های مختلف

مانند سال‌های ۱۳۱۰ تا ۱۳۱۵ جای‌جها یا جایگزین شده‌اند، اما در این پروژه حتی همان قطعات نیز تا حد امکان حفظ شدند.» به‌گفته ناظر مرمت، رویکرد تیم این بوده است که نه‌تنها کاشی‌ها، بلکه حتی خطاهای تاریخی در رنگ‌گذاری و نقش‌ها نیز دست‌نخورده باقی بمانند تا روایت اصالت بنا برای آیندگان محفوظ بماند: «در جریان بازرینی‌ها مشخص شد در مرمت‌های پیشین، حتی تکه‌هایی از کاشی‌های تاریخی بدون پرکننده در زیرسازی‌ها به‌کارفته بودند. ما این قطعات را از نخاله‌ها جدا کردیم و مجدداً درصورت امکان در جای مناسب به‌کار گرفتیم. این موضوع نشان می‌دهد در گذشته برخی مرمت‌ها با رویکرد حفظ اصالت همراه نبوده است.»

گنبد شیخ لطف‌الله در حال بازسازی است.

[۵ وضعیت ملاط‌ها و مشکلات زیرسازی گنبد مسجد شیخ لطف‌الله

به‌گفته حسینی، بخش زیادی از مشکلات گنبد ناشی از استفاده سنتی از ملات گچ بوده: «گچ با گذر زمان و در اثر بارش باران دچار حلالیت می‌شود و به همین دلیل، ملاط‌ها به‌مرور شسته شده بودند. این موضوع راه نفوذ رطوبت را باز می‌کرد و منجر به ضعف شدن زیرسازی می‌شد.» او با اشاره به تصاویر مستند از وضعیت گنبد قبل از مرمت می‌گوید: «در برخی نقاط، کاشی‌ها به‌حدی از جای خود خارج شده بودند که حتی می‌توانستیم آنها را با دست از سطح جدا کنیم. اگر مرمت انجام نمی‌شد، فرو ریختن بخش‌هایی از تزیینات گنبد در آینده قطعی بود.» حسینی با اشاره به اهمیت مستندنگاری تأکید می‌کند: «قبل از هر مداخله، از تمام بخش‌ها عکاسی و فیلمبرداری دقیق شد. سپس هر ترک و نیم‌ترک گنبد با روش‌های سنتی استادکاران و همچنین ابزارهای مدرن مانند دستگاه لیزر اسکن و دوربین توتال استیشن قالب‌برداری شد. نتیجه نشان داد داده‌های سنتی و مدرن کاملاً با هم منطبق‌اند. این قالب‌ها مبنای شماره‌گذاری و بازرچینی کاشی‌ها بودند تا هر قطعه دقیقاً در محل اصلی خود قرار گیرد. در زیرسازی جدید، همچنان از روش‌های سنتی مانند استفاده از الیاف خرما (سازو) برای تقویت ملات بهره گرفتیم. این انتخاب نه‌تنها اصالت تاریخی را حفظ می‌کند بلکه کارایی خود را طی قرون اثبات کرده است. درعین‌حال، برای افزایش دوام، گچ‌های مورد استفاده با روش‌های آزمایشگاهی آنالیز و مقاوم‌سازی شدند تا برابر بارندگی و رطوبت مقاومت بیشتری داشته باشند. همچنین، در بخش‌هایی که از دستک‌های چوبی چهار تراش استفاده شده بود، چوب‌های پوسیده چنار تعویض و با نمونه‌های مقاوم جایگزین شد. کفگیرک‌های فولادی نیز پس از پاکسازی و پوشش ضدزنگ دوباره در جای خود قرار گرفتند.»

[۵ اهمیت حفظ کاشی‌های تاریخی مسجد شیخ لطف‌الله

حسینی درباره اهمیت حفظ اصالت مصالح می‌گوید: «یکی از افتخارات این پروژه آن است که حتی درصورت امکان تولید کاشی‌های جدید، ترجیح دادیم از همان کاشی‌های تاریخی استفاده کنیم. این انتخاب گرچه زمان و هزینه بیشتری داشت، اما به حفظ اصالت بنا کمک کرد. کاشی‌های سفوی و حتی مرمتی‌های دوره پهلوی با همان نقوش و رنگ‌ها بازگردانده شدند.» او به تحلیل ساختار گنبد اشاره می‌کند و می‌گوید: «بررسی‌ها نشان داد بندکشی آجری گنبد کیفیت بالایی دارد و احتمالاً کاشی‌کاری گنبد ده‌ها سال پس از تکمیل سازه آجری انجام شده است. همین موضوع اهمیت تیمزکاری و آماده‌سازی دقیق زیرسازی را دوچندان می‌کرد. برخی کاشی‌ها به‌دلیل تغییرات دما و رطوبت، دچار لعاب‌پریدگی شده بودند. همچنین، آثار نفوذ آلودگی و دود در بندها مشاهده می‌شد. این موارد با نمک‌زدایی و پاکسازی اصولی برطرف شد، اما هیچ‌گونه اصلاح یا تغییر در نقوش تاریخی صورت نگرفت تا اصالت بنا حفظ شود.»

حسینی تأکید می‌کند: «این پروژه ترکیبی از حفظ اصالت تاریخی و به‌کارگیری روش‌های نوین فنی است. هدف ما این بوده که علاوه‌بر استحکام‌بخشی به سازه، اصالت و هویت تاریخی بنا نیز برای نسل‌های آینده حفظ کنیم. امروز می‌توانیم بگوییم مرمت گنبد شیخ لطف‌الله یکی از نمونه‌های موفق در حوزه مرمت گنبد‌های تاریخی است که بر مبنای مطالعات مستمر و توجه به اصالت مصالح اجرا شده است.» او با اشاره در حالی است که تجربه‌های پیشین مرمت فاجعه‌بار گنبد با حضور تکراری برخی از همین افراد در راس مدیریت همچنان دوستداران میراث‌فرهنگی را به نتیجه عملکرد گروه جدید دلگرم نمی‌کند. باید دید که نظارین وزارتخانه میراث‌فرهنگی این بار با دقت بیشتری فعالیت مرمتکاران فعلی را رصد خواهند یا منتظر خواهند ماند نوش‌داروی بعد از مرگ سهراب شوند؟

بنام آقای محمد آریان نژاد فرزند حسین صادر و تسلیم گردیده است حدود اربعه بدین شرح می‌باشد شمال بطول ۲۰٫۲۰ متر دویار بدیوار منزل حسن رضاییان از باقیمانده پلاک ۶۸۴ فرعی شرقاً بطول ۹۸ متر دیواربست به کوچه عام جنوباً بطول ۲۲٫۳۰ متر دیواربست اشترافی با منزل حاج علی قلی شجاعی از باقیمانده مزبور غرباً بطول ۹٫۹۰ متر درب و دیواربست به کوچه عام آدرسی از ملک در پرونده موجود نمی‌باشد که با توجه به قطعیت ارزیابی و بعلت عدم پرداخت بدهی مورد مزایده عبارتست از ۰٫۲۲۷۵ (دویست و هفتاد و پنج ده هزارم دانگ) مشاع از شش‌دانگ پلاک ثبتی مذکور (۱۱۷/۶۸۷/۲۲۲۳) (اصلی) که در روز دوشنبه مورخه ۱۳۰۱/۰۶/۲۱ ساعت ۹ الی ۱۲ ظهر در آدرس گناباد بلوار مالک‌شتر نیش مالک‌شترک واقع در اداره ثبت‌اسناد و املاک گناباد از مبلغ یک‌هزار و ۱۱۶٫۱۱۶٫۶۵۴ ریال شروع و به بالاترین قیمت پیشنهادی تقدأ واگذار می‌گردد و شرکت عموم در مزایده آزاد است و چنانچه روز مزایده مصادف با تعطیلی باشد مزایده روز بعد از تعطیلی برگزار خواهد گردید. همچنین طبق بند ۶ از فراز الف ماده ۱۲۱ این‌نامه اجرا پرداخت بدهی‌ها تا تاریخ مزایده اعم از اینکه رقم قطعی آن معلوم یا نامعلوم باشد به عهده برنده مزایده است. ضمناً مستند به ماده ۱۳۶ این‌نامه اصلاحی اجرا شرکت در مزایده برای کلیه اشخاص (حتی بستکاران پرونده در صورتی که قصد رقابت با خریداران را داشته باشد) منوط به پرداخت ۱۰ (ده) درصد از مبلغ پایه کارشناسی به حساب سپرده ثبت می باشد و حضور خریدار یا نماینده قانونی او در جلسه مزایده الزامی است لذا خریدار یا خریداران میبایست تا قبل از شروع وقت مزایده اصل فیش واریزی مبلغ دویعه ده درصد بنام خود را به همراه درخواست کتبی به واحد اجرا تسلیم و ثبت نمایند. ضمناً برنده مزایده مکلف است ما به التفاوت مبلغ فروش از ظرف مدت پنج روز از تاریخ فرآیند مزایده و ارسال آگهی در سایت آگهی های سازمان ثبت قرار خواهد گرفت .
تاریخ انتشار در سایت آگهی های سازمان ثبت: ۱۳۰۱/۰۶/۱۲
تاریخ مزایده: ۱۳۰۱/۰۶/۲۱

رئیس ثبت اسناد و املاک گناباد – سید ضیاءالدین مهدوی
تاریخ انتشار: ۱۳۰۱/۰۶/۱۷
شناسه آگهی: ۱۹۹۶۸۹۷ – م. الف: ۵۴۷

حدود ۸۰۰ هزار نفر ساکن در آبادی‌های زیر ۲۰ خانوار امکان دریافت اعتبارات دولتی برای توسعه ندارند

۲۳ هزار روستا بلا تکلیف

بسیاری از این روستاها به‌دلیل نداشتن کد ثبت دهیاری، از خدمات حیاتی مانند آب، برق، گاز، مدرسه و خانه بهداشت محروم هستند

«**۲۳ هزار آبادی با حدود ۸۰۰ هزار نفر جمعیت**»، این عددی است که معاون امور دهیاری‌های سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور در مورد روستاهای فاقد «کد روستایی» به «پیام ما» اعلام می‌کند و می‌گوید امکان تجمیع این روستاها با تعیین تکلیف همه آنها به‌دلیل محدودیت‌های قانونی وجود ندارد.
باین حال، او محرومیت در این مناطق را که بسیاری جزو مناطق مرزی هستند، می‌پذیرد و می‌گوید قرار است دانشگاه تهران در مورد بهبود شرایط اقتصادی ساکنان این مناطق با وجود اینکه شهروند رسمی کشور هستند، فقط به‌دلیل نداشتن یک شماره چندرقمی، حتی امکان ارایز اعتباری برای رسیدن به حیاتی‌ترین نیازهای روستا هم برایشان وجود ندارد.

| ستاره چجتی |

| روزنامه‌نگار |

برای بخشی از تقسیمات سیاسی کشور بودن، فقط زندگی درون مرزهای سیاسی آن کافی نیست، بلکه اعدادی چندرقم وجود دارند که اگر به محل زندگی شما داده شود، شهر یا روستای شما را به‌عنوان بخشی رسمی از خاک کشور تعیین می‌کند؛ اعدادی که بود و نبودشان تعیین می‌کند آیا قرار است دولت به شما خدمات عمومی ارائه دهد یا خیر؟

مناطق غیررسمی یا ثبت‌نشده در کشور، فقط آنچه به‌نام «حاشیه‌نشین» می‌شناسیم، نیست بلکه تعدادی مناطق و مجتمع‌های روستایی وجود دارد که هنوز در تقسیمات سیاسی کشور جایی ندارند. روستاهایی که به‌دلیل نداشتن «کد روستایی»، عددی که روستا را به واحدی رسمی تبدیل می‌کند، از خدمات عمومی و امکانات محروم هستند.

براساس آخرین آمار رسمی مرکز ملی آمار ایران که از سال ۱۴۰۱ به‌روزرسانی نشده است، ۲۶ هزار آبادی و روستا در کشور وجود دارد که بنابر اعلام مدیرکل تقسیمات کشوری ۴۵ هزار و ۹۲۶ مورد آن دارای کد روستایی هستند؛ عددی که به‌نظر دقیق نیست. به‌طورکلی، ۲۶ درصد از جمعیت کشور در ۶۲ هزار آبادی و روستا ساکن هستند که ۳۹ هزار روستا بالای ۲۰ خانوار جمعیت دارند و ۲۳ هزار روستا دارای

یادداشت

نقدی بر نسخه‌پیچی واحد برای مصرف آب در تهران

شکاف میان سیاست و واقعیت

| سعید سلیمان‌های |

| پژوهشگر آب |

برآوردها نشان می‌دهد سرانه مصرف آب در تهران بین ۲۳۰ تا ۲۴۰ لیتر در روز است؛ یعنی تقریباً دو برابر مقدار هدف‌گذاری‌شده. در واکنش به این وضعیت، بسیاری از شهروندان بدون توجه به شرایطشان، مشمول پرجسب «پرمصرف» می‌شوند، بی‌آنکه تبیینی شفاف از نحوه محاسبه سرانه الگوی مصرف یا سهم هر فعالیت -از جمله سرمایش، شست‌وشو، آشپزی، آبیاری، بهداشت و…- ارائه شده باشد. در همین راستا، اظهارات متناقض مسئولان در سال‌های اخیر، نشانه‌ای از ابهام در شاخص‌گذاری و تغییر معیارهای ارزیابی مصرف است. براساس گفته‌های اخیر مدیرعامل آب‌وفاضلاب استان تهران، الگوی مصرف برای هر نفر ۱۳۰ لیتر در روز تعریف شده و ۷۰ درصد مشترکان بالاتر از این میزان مصرف دارند و در نتیجه، «پرمصرف» تلقی می‌شوند. این درحالی‌است که در سال ۱۳۹۹، تنها پنج سال پیش، مدیرعامل وقت اعلام کرده بود ۶۰ درصد مشترکان، کم‌مصرف‌اند حدود ۲۰ درصد در آستانه پرمصرفی و تنها ۲۰ درصد در دسته پرمصرف‌ها قرار دارند.

جمعیتی کمتر از ۲۰ خانوار هستند. عمده روستاهای

فاقد کد، روستاهایی در مناطق دوردست نسبت به مرکز، کم‌جمعیت و در استان‌های کم‌پرخوردار هستند. در بسیاری از این مناطق، دهیاری‌های نزدیک، خدمات عمومی را ارائه می‌دهند، اما گاهی مطابق آنچه در مورد روستای «سازمان وجدانی» در استان گلستان پیش از اعطای کد روستایی وجود داشت، به‌جز آب و برق، سایر خدمات مانند گاز، آسفالت، خانه بهداشت و مدرسه، به روستا تعلق نمی‌گرفت. یا نمونه دیگر، روستای «خراوی» در مرز استان کرمان، که از حداقل امکانات محروم بود و سال ۱۴۰۰ ویدئوهای منتشرشده از این روستای فاقد کد، صدای فعالان اجتماعی را بلند کرد و موضوع را مستقیم‌تا وزارت کشور کشاند. در سامانه استعلام کد روستایی، لینک استعلام غیرفعال است و امکان رصد روستاهای بدون کد و سرنوشتشان به‌صورت عمومی وجود ندارد.

🔗 از کجا آمدند؟

داستان شکل‌گیری روستاهای بدون کد، با مناطق حاشیه‌نشین متفاوت است؛ گرچه تعداد اندکی از آنان نیز بعد از شدت‌گرفتن مهاجرت‌های میان استانی، تشکیل همین مراکز و رشد جمعیت در این

مجمع‌های زیستی، ایجاد شدند. «مجتبی میرزایی»، کارشناس امور روستایی، در مورد این روستاها می‌گوید: «زمان انقلاب که با خروج تعداد قابل‌توجهی از ملاکان مواجه شدیم، مزارع و املاک بسیاری از آنان از سوی دولت وقت پس از انقلاب، تصرف شد. در بسیاری از این مزارع و املاک، کارگران به‌صورت شب‌خواب حضور داشتند. یعنی در همین اراضی، آلونک، خانه‌های کوچک یا کلبه‌هایی وجود داشت که کارگران در آن، با خانواده یا بدون خانواده، شب‌خوابی می‌کردند. بعد از تصرف املاک، به این کارگران اجازه داده شد در همین مزارع و اراضی باقی بمانند. یعنی کسی را به‌دلیل اینکه ملک اربابشان تصرف شده بود، بیرون نکردند. اراضی را هم میان آنان تقسیم کردند تا در همان مزارع به کشاورزی ادامه دهند و کسب درآمد کنند. این کارگران در همین مزارع ماندند، زاد و ولد کردند و تعدادشان زیاد شد. در همان اراضی خانه‌سازی کردند و مثلاً بعد از گذشت ۱۵ سال، یا ۲۰ سال، ۲۰ آلونک تبدیل به ۵۰ خانه شد. این گروه روستاهای غیررسمی را معمولاً در قالب «سازمان‌ها» می‌بینید. یعنی ورودی روستا روی یک تابلو نوشته است: سازمان مصطفی خمینی، سازمان احمدی و مانند این.»

۵

حاشیه‌نشین، عموماً ناشی از فقر تشکیل شدند؛ یعنی مهاجرت‌های گروهی به‌ویژه از روستاهای مرکزی کشور و مناطق محروم، در حاشیه شهرهای شمالی یا تهران و کلانشهرها. افراد در جست‌وجوی کار، یا آب برای کشاورزی، درآمد و یا حتی هوایی برای نفس کشیدن به‌صورت گروهی یا طایفه‌ای به محل دیگری رفتند. مناطق حاشیه‌ای را تشکیل دادند که در بافت شهرها نبود و با آن فاصله قابل‌توجه داشت. زاد و ولد کردند و خانه‌های خود را گسترش دادند. طبعاً از دولت انتظار داشتند؛ چون شهروند این کشور هستند.»

میرزایی اما تأکید دارد پرسوه ثبت یک روستا به‌صورت رسمی یا اعطای کد روستایی به آن به‌سادگی انجام نمی‌شود و تابع مقرراتی است. گرچه این پرسوه موجب می‌شود روستاهای فاقد کد، در محرومیت بمانند؛ «طبق تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری، روستا واحد مبدأ تقسیمات کشوری است که از لحاظ محیط‌زیستی (وضع طبیعی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی) همگن بوده باشد. همچنین، روستا باید حوزه و قلمرو معین ثبتی یا عرفی مستقل داشته باشد که حداقل تعداد ۲۰ خانوار یا صد نفر اعم از متمرکز یا غیرمتمرکز در آنجا سکونت داشته باشد. از طرفی اکثریت ساکنان دائمی آن به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم به یکی از فعالیت‌های کشاورزی، دامداری، باغداری به‌طور اعم و صنایع روستایی و صید یا ترکیبی از این فعالیت‌ها اشتغال داشته باشند. از طرفی، یک مجتمع رسمی سکونتی باید بتواند منابع آبی خودش را به‌طور مستقل تأمین کند. یعنی یک روستا باید بتواند برای دریافت کد روستایی همه این شرایط را احراز کند.»

«علی قربانی»، معاون امور دهیاری سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، می‌گوید: «ما در کشور ۶۲ هزار آبادی دارای سکنه داریم که نزدیک ۳۹ هزار و ۵۴۰ عدد دارای دهیاری هستند. طبق ماده ۱۲ ضوابط تقسیمات کشوری، روستا باید حداقل ۲۰ خانوار داشته باشد. آنها که زیر ۲۰ خانوار جمعیت دارند، روستا شناخته نمی‌شوند بلکه به‌عنوان آبادی دارای سکنه یا مزارع دارای سکنه شناخته می‌شوند؛ یعنی یا مزارع و مکان مستقل شناخته می‌شوند یا مزارع و مکان تابعه. این ۲۳ هزار آبادی زیر ۲۰ خانوار دارای سکنه در کشور نزدیک ۷۰۰ تا ۸۰۰ نفر جمعیت دارند.»

او ادامه می‌دهد: «یکی از معضلات مدیریتی که در حال حاضر در کشور وجود دارد، این است که همه آبادی‌های زیر ۲۰ خانوار در کشور چون متولی اداره ندارند، اعتباراتی که برایشان لحاظ می‌شود به حساب فرمانداری‌های هر شهرستان ارایز می‌شود. بعد در کمیته برنامه‌ریزی هر شهرستان تصویب می‌شود که در هر سری ارایز اعتبار برای کدام روستا یا آبادی اعتبار هزینه شود. یعنی دولت تلاش می‌کند به آنها اعتبار بدهد، اما روند رسیدگی به این مراکز کند خواهد بود.»

قربانی در مورد نظریه تجمیع این روستاها می‌گوید: «نمی‌شود اینها را تجمیع کرد. بسیاری از این آبادی‌ها در توسعه سرزمین و حفظ امنیت، به‌ویژه امنیت مرزها، نقش مهمی دارند. همین آبادی‌های دو خانوار و پنج خانوار مانند یاساگای در امنیت کشور و حتی در توازن اکولوژیکی نقش دارند. هیچ نیازی نیست که اینها را تجمیع کنیم. فقط باید ارائه خدمات به آنها ساماندهی شود. مطالعاتی را دانشگاه تهران داده‌ایم که چگونه شرایط آبادی‌ها را به‌هنگم توسعه آنان، اقتصادی‌تر کنیم.»

با وجود تأکید بر این نقش و جایگاه مهم، اما حدود یک میلیون نفر از جامعه روستایی کشور، فقط به‌دلیل نداشتن کد روستایی در محرومیت بسر می‌برند؛ محرومیتی که از نبود خدمات عمومی تا امکان تحصیل و اشتغال را شامل می‌شود.

🔗 فقر، روستا ساخت

دسته سومی از این روستاها هم وجود دارند که به‌گفته میرزایی، از ناچاری و پس از شدت گرفتن مشکلات اقتصادی و افزایش بیکاری، همچنین تشدید بحران‌های محیط‌زیستی مانند بحران آب و زیرگرد و غیره ایجاد شدند؛ «این مراکز مانند مناطق

روزنامه پیام

خبر روز

گندم روسی در راه ایران

معاون وزیر جهادکشاورزی ذخایر کالاهای اساسی اعم از گندم، شکر، برنج و روغن خوراکی در کشور را مطلوب ارزیابی کرد و گفت: با تدابیری که برای اختلاط گندم داخلی و وارداتی اندیشیده شده است، گندم مورد نیاز کشور نیز تا پایان سال تأمین است. برای اختلاط گندم در راستای تأمین ذخایر استراتژیک نیز از روسیه خرید انجام داده‌ایم و این محصولها در راه ایران هستند. «سید سعید راد»،

معاون وزیر جهادکشاورزی و مدیرعامل شرکت بازرگانی دولتی ایران، در گفت‌وگو با «ایلنا» اعلام کرد: «حال حاضر می‌بینید که تخفیف ۳۰ تا ۴۰ درصدی روغن سرخ‌کردنی برخی برندها در فروشگاه‌های زنجیره‌ای انجام می‌شود و این نشان از وفور کالا در بازار دارد. شکر داخلی و وارداتی در بازار به‌وفور موجود است و هیچ کمبود و کسری در مورد این محصول در بازار نمی‌بینید.» راد با بیان اینکه با این تدابیر، استاندارد ملی ۱۰۳ یا همان آرد گندم باکیفیت تأمین خواهد شد. ادامه داد: «با این تدابیر، آردی که تحویل نانوایی‌هایی کشور می‌شود، آرد مرغوب خواهد بود.» او در مورد پرداخت مطالبات گندم‌کاران نیز گفت: «بیش از ۹۵ درصد مطالبات گندم‌کاران پرداخت شده که نسبت به ۱۰ تا ۱۲ سال اخیر بی‌سابقه است.» گفته‌های راد در مورد وضعیت گندم در کشور درحالی‌است که ۹ شهریور امسال، نایبرئیس هیئت‌مدیره بنیاد ملی گندم کشور، با هشدار نسبت به چالش امنیت غذایی در کشور، اعلام کرده بود: «قطعی‌های مکرر برق، کمبود آب، افزایش هزینه نهاده‌ها و بالاتنکلیفی الگوی کشت، تولید کشاورزی را به یکسوم کاهش داده و کشور را با چالش جدی در تأمین گندم و علفه روبه‌رو کرده است.» ایسنا به‌قتل از «قدمعلی بوریور» نوشته بود: «در سال زراعی گذشته حدود ۱۲ میلیون تن گندم برداشت شد، اما امسال به‌دلیل کمبود انرژی و مشکلات آبیاری، میزان تولید به حدود ۷ میلیون و ۳۰۰ هزار تن کاهش یافت. این یعنی آفتی بین ۳۵ تا ۴۰ درصد که در تاریخ این کشاورزی کشور کم‌سابقه است. کشاورزان خردمالک بیشترین آسیب را دیده‌اند. آنها که برای آبیاری زمین‌هایشان تنها چند ساعت زمان دارند، به‌دلیل قطعی برق، عملاً نمی‌توانند آب را بموقع به مزرعه برسانند. در نتیجه محصولاتی مانند یونجه که پیش‌تر چهار تا پنج تن برداشت می‌شد، امروز به یکسوم کاهش یافته است.» ایپایما

اجرای ایده‌های برنامه

«آب یونسکو» در ایران

رئیس مرکز بین‌المللی مدیریت جامع حوزه‌های آبخیز و منابع زیستی با بیان اینکه ایران جایگاهی کلیدی در برنامه آب یونسکو دارد، اعلام کرد این مرکز با اجرای ده‌ها پروژه علمی، آموزشی و زیست‌محیطی، به یکی از بازیگران اصلی در مدیریت منابع طبیعی در مناطق خشک و نیمه‌خشک تبدیل شده است. «حمید نوری»، با اشاره به روند فعالیت مرکز بین‌المللی مدیریت جامع حوزه‌های آبخیز و منابع زیستی بیان کرد: «از آغاز رسمی فعالیت در سال ۱۴۰۱، این مجموعه توانسته جایگاه مهمی در اجرای برنامه‌های علمی، آموزشی و پژوهشی مرتبط با مدیریت جامع حوزه‌های آبخیز کسب کند.» نوری ادامه داد: «تمرکز اصلی این مرکز بر تولید دانش در حوزه اکوهیدرولوژی، ارتقای ظرفیت‌های علمی کشور، شبکه‌سازی بین‌المللی و گسترش همکاری با دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی است تا مدیریت منابع زیستی در مناطق خشک و نیمه‌خشک بر پایه علم و پژوهش پیش رود. مرکز بین‌المللی مدیریت جامع حوزه‌های آبخیز و تنوع زیستی در مناطق خشک و نیمه‌خشک، در سال ۲۰۱۵ به تصویب کنفرانس عمومی یونسکو رسید و در سال ۲۰۲۰ موافقتنامه رسمی آن میان دولت جمهوری اسلامی ایران و یونسکو امضا شد. یونسکو در ایران دارای هشت مرکز بین‌المللی و منطقه‌ای است و مرکز ICIMWB تنها مرکز بین‌المللی وابسته به وزارت جهادکشاورزی محسوب می‌شود که دفتر آن در سازمان منابع‌طبیعی و آبخیزداری کشور مستقر است. ایپانا

آگهی مفقودی

برگ سبز ماشین خودرو سواری سایپا 131E مدل ۱۳۹۳ به رنگ سفید- روغنی به شماره موتور ۵۲۳۲۴۵۳ به شماره شاسی NAS411100E3687493 به شماره پلاک ۲۳۳ ۲۴۴ ایران ۶۵ به نام زهره میرانی مفقود شده و از درجه اعتبار ساقط است

منوجان

آگهی مفقودی

برگ سبز ، سند و کارت ماشین خودرو سواری هاج یک تیپ RG کوئیک سیستم سایپا مدل ۱۴۰۳ به رنگ سفید به شماره موتورM15۱/5349435 و شماره شناسایی VIN NAS861110K1138145 به شماره پلاک ۶۴ م ۹۷۷ / ۶۵ مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط است.

زرند

معاون سازمان زمین‌شناسی:

علت فرونشست ۲۷ سال خشکسالی است

معاون زمین‌شناسی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی با بیان اینکه واژه فرونشست زمین از ۲۰ سال قبل وارد ادبیات کشور شده و موضوعی جدیدی نیست، گفت: حاکم شدن ۲۷ ساله خشکسالی در ایران و فشار مضاعف بر آبخوان‌ها و ذخیره‌گاه‌های آبی از علل اصلی این رخداد است.

به‌گزارش سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، «رضا شهبازی» با بیان اینکه محققان از ۲۰ سال گذشته بحران فرونشست زمین را به تصمیم‌گیران و سیاستگذاران کشور گوشزد کرده‌اند، بیان کرد: «در آن زمان سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور در مطالعات خود در زمینه فرونشست تهران در نقطه‌ای با فرونشست ۳۶ سانتی‌متری مواجه شد و آن را علنی کرد.»

او افزود: «این عدد در ادبیات باقی ماند و به‌نظر می‌رسد اعلام اعداد بزرگ درباره پدیده فرونشست زمین در آن زمان موجب شد امروز مخاطب نسبت به این پدیده بی‌تفاوت باشد.» شهبازی با اشاره به نقشه فرونشست زمین در دهه ۸۰ خورشیدی و بیان اینکه سومین پیمایش فرونشست زمین نیز اجرا شده است، ادامه داد: «همان استان‌هایی که در دهه ۸۰ صد‌رشتین بودند، در پیمایش سوم نیز همچنان صد‌رشتین هستند.»

معاون زمین‌شناسی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، به مصوبات کشور برای مدیریت منابع آبی در اواسط دهه ۹۰ اشاره و خاطر نشان کرد: «قوانین تدوین و مصوب شد و این مصوبات بسیار عالی بود و به موازات آن کارهای پژوهشی در جریان بود، ولی آنچه در این بین از دست دادیم، زمان بود و در روی زمین اتفاقات دیگری در حال رخ‌دادن بود.» شهبازی، با انتقاد نسبت به نحوه مصرف آب در کشور، با تأکید بر اینکه خروجی روپکرد ما نسبت به مصرف آب، وضعیت کنونی است، یادآور شد: «در اواسط دهه ۹۰ اولین نقشه احتمالی فرونشست زمین منتشر شد و در آن زمان استان اصفهان در معرض ریسک خطر قرار داشت و اکنون این ریسک به خطر واقعی فرونشست تبدیل شده است، درحالی‌که از سال‌های قبل محققان در این‌باره تحقیق و نتیجه آن را اعلام کردند و در این زمینه سکوت نکردند.»

او با اشاره به گسترش فرونشست زمین در محیط‌های شهری با تأکید بر اینکه برای جبران آن در محیط‌های شهری کار زیادی نمی‌توان کرد، ادامه داد: باید امیدوار باشیم گسترش فرونشست در کشور بیشتر از این میزان توسعه نیابد.

معاون زمین‌شناسی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور با اشاره به برخی از دستاوردهای این سازمان در زمینه ایجاد بانک اطلاعات در زمینه پدیده فرونشست زمین، افزود: میزان متوسط فرونشست زمین بین ۵ تا ۷ سانتی‌متر است و از اواخر دهه ۹۰ کشور وارد بحران فرونشست شد.

شهبازی با اشاره به وقوع سیل در سال ۹۸، تأکید کرد: «درحالی‌که در آن سال دو استان گلستان و لرستان در زیر آب بودند، ولی این سیل هیچ اثری روی آبخوان‌های کشور نداشت و این پیام ناخوشایند را به ما می‌دهد که گویا پیوند هیدرولوژی میان سطح زمین و زیر سطح قطع شده است.»

معاون زمین‌شناسی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، به وضعیت گسترش فرونشست در شهرها اشاره کرد و ادامه داد: «ما همواره به استان سیستان‌و بلوچستان بدلیل وجود هامون از جنبه خطر فرونشست خوشبین بودیم، ولی در مطالعات سال ۱۴۰۰ مشاهده کردیم که این استان در جایگاه چهارم فرونشست زمین در کشور قرار گرفته است.» شهبازی دلیل وقوع پدیده فرونشست در استان سیستان‌و بلوچستان را برداشت آب از پیرامون و بستر هامون عنوان کرد و یادآور شد: کشور از سال ۷۷ تاکنون درگیر خشکسالی است و از آن زمان تاکنون فشار بر منابع آبی گسترش یافته، ضمن آنکه میزان تبخیر نیز بیشتر است و بعد از ۲۷ سال خشکسالی باید به این نتیجه برسیم که دیگر مسئله، تغییر اقلیم و نه خشکسالی است.

او با اشاره به وضعیت کلی کشور در زمینه فرونشست زمین، اجرای سریع طرح احیا و تعادل‌بخشی به‌عنوان سند بالادستی ملی، اعمال محدودیت شدید و توقف برداشت در نواحی بحرانی، شناسایی زیرساخت‌های تحت‌تأثیر و پهنه‌بندی ریسک، خطر و نواحی بحرانی فرونشست و توقف حفر چاه جدید و یا کف‌شکنی را از اقدامات با اهمیت بالا برای جلوگیری از این پدیده عنوان کرد.

معاون زمین‌شناسی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور افزود: «پس از این اقدامات، نیاز است در زمینه ارتقای آگاهی عمومی، طراحی زنجیره تولید مبتنی بر ارتقای عملکرد بهره‌وری آب، اطلاع‌رسانی برخط و استقرار سامانه ملی پایش مؤلفه‌های تأثیرگذار و تأثیرپذیر از فرونشست زمین اقدام شود.»

پاسخ علم به «دستورالعمل دفع نحوست خسوف»

وقتی ماه بلعیده شد

با پیشرفت علم نجوم، باورهای خرافی خود را به توضیحات علمی داده اما همچنان در فرهنگ‌های مختلف به‌عنوان میراثی از گذشته باقی مانده‌اند

ایپام ما| دوستداران آسمان، از روزها پیش برای یکشنبه‌شب آماده شده‌اند. جایی برای دیدن ماه‌گرفتگی کامل انتخاب کرده‌اند و برای رصد و عکس‌برداری از ماه سرخ، برنامه چیده‌اند. این خسوف که حدود ۸۲ دقیقه طول می‌کشد، علاوه‌بر ایران، برای ساکنان سراسر آسیا و اقیانوسیه، بخش‌های زیادی از آفریقا و شرق اروپا هم قابل‌مشاهده است و محافل علمی و نجومی را به تکاپو انداخته. اما برای شماری دیگر از افراد، فرصت تماشای خسوف کامل با پرداختن به باورهای خرافی از دست می‌رود. خرافه به آنها می‌گوید به ماه‌گرفتگی نگاه نکنید، در هنگام گرفت از خوردن و خوابیدن بپرهیزید، کار جدیدی نکنید و کارهای قبلی را هم ادامه ندهید.

در شماری از گروه‌های تلگرامی و واتسآپی پیامی دست‌به‌دست می‌شود که «دستورالعمل دفع نحوست خسوف» است. این پیام که مخلوطی از نکات دینی، علمی، شبه‌علم و خرافه است، توصیه‌هایی برای گذر کردن از حوادث آسمانی یکشنبه، ۱۶ شهریور ۱۴۰۴، دارد و می‌گوید: «اسپند و نمک سنتی و کندر دود بدهید. در حوزه میدان‌های مغناطیسی و الکتریکی قرار نگیرید، به‌ویژه برای این چند ساعت از موبایل دور باشید، خیلی بهتر است. زن باردار و زن زاژو به‌هیچ‌وجه به آن نگاه نکنند و سروپوشیده باشند و به شکم خود دست نزنند. اگر فردی بیماری خاصی دارد، نگاه نکنند. ماه‌گرفتگی در حقیض رخ می‌دهد، زنان حائض به‌هیچ‌وجه نگاه نکنند…» همه این توصیه‌ها برای ماه‌گرفتگی بزرگ پیش روست که توضیحی ساده دارد: خورشید، ماه و زمین در مدارهایشان هم‌راستا می‌شوند. در طول این پدیده ماه کامل وارد سایه زمین می‌شود و تاریکی را تجربه می‌کند. مقداری از نور خورشید، پس از عبور و شکست در جو زمین، بازتاب داده می‌شود و ماه را با نوری خاکستری تا قرمز تیره

در شماری از گروه‌های تلگرامی و واتسآپی پیامی

دست‌به‌دست می‌شود که «دستورالعمل دفع نحوست خسوف» است. این پیام که مخلوطی از نکات دینی، علمی، شبه‌علم و خرافه است، توصیه‌هایی برای گذر کردن از حوادث آسمانی یکشنبه، ۱۶ شهریور ۱۴۰۴، دارد و می‌گوید: «اسپند و نمک سنتی و کندر دود بدهید. در حوزه میدان‌های مغناطیسی و الکتریکی قرار نگیرید، به‌ویژه برای این چند ساعت از موبایل دور باشید، خیلی بهتر است. زن باردار و زن زاژو به‌هیچ‌وجه به آن نگاه نکنند و سروپوشیده باشند و به شکم خود دست نزنند. اگر فردی بیماری خاصی دارد، نگاه نکنند. ماه‌گرفتگی در حقیض رخ می‌دهد، زنان حائض به‌هیچ‌وجه نگاه نکنند…» همه این توصیه‌ها برای ماه‌گرفتگی بزرگ پیش روست که توضیحی ساده دارد: خورشید، ماه و زمین در مدارهایشان هم‌راستا می‌شوند. در طول این پدیده ماه کامل وارد سایه زمین می‌شوند و تاریکی را تجربه می‌کند. مقداری از نور خورشید، پس از عبور و شکست در جو زمین، بازتاب داده می‌شود و ماه را با نوری خاکستری تا قرمز تیره

فرماندار ویژه ورامین:

کارگروه ملی احیای تالاب بندعلیخان تشکیل می‌شود

فرماندار ویژه شهرستان ورامین از تشکیل کارگروه ملی برای احیای این تالاب بندعلیخان خبر داد و تأکید کرد اقدامات انجام‌شده اثرگذاری آن را بر استان‌های تهران، قم، سمنان و اصفهان افزایش خواهد داد.

«حسین عباسی» با اشاره به اهمیت تالاب بندعلیخان به‌عنوان تنها تالاب زیست‌محیطی استان تهران و تنفس‌گاه پایتخت، بیان کرد: «این تالاب در حوزه مشترک با استان قم قرار دارد و از گذشته یکی از مسائل مهم زیست‌محیطی شهرستان‌های ورامین و استان تهران بوده است.»

او افزود: «از اسفند سال گذشته و هم‌زمان با بازدیدهای دوره‌ای از تالاب که به‌طور کامل خشک شده بود، موانع انسانی مختل‌کننده جریان حقایه تالاب مورد توجه قرار گرفت. در سفر ریاست‌جمهوری نیز درخواست تشکیل کارگروه ملی احیای تالاب بندعلیخان مطرح و به‌دنبال آن، جلسات کارشناسی میان سازمان محیط‌زیست، منابع طبیعی، استانداری تهران، استان قم و فرمانداری ورامین برگزار شد. همچنین، وزارت نیرو مشاوری را برای بررسی علمی حوضه‌های آبریز و حق‌آبه‌های تالاب تعیین کرده است.»

عباسی ادامه داد: «در جریان بازدید وزیر نیرو از تالاب مقرر شد کارگروه ملی تشکیل جلسه دهد تا براساس بررسی‌های

روشن می‌کند. شدت رنگ ماه به شرایط جوی بستگی دارد.

📌 ماه بلعیده می‌شود

در ساعت ۲۱ یکشنبه، ماه به‌طور کامل وارد سایه زمین می‌شود. آخرین بار هفت سال پیش در ایران شاهد چنین ماه‌گرفتگی کاملی بودیم و ۱۲ اسفند امسال هم خسوف کلی دیگری خواهیم داشت. به این‌همه نگاه همه افراد به این پدیده علمی نیست و خرافه‌ها درباره خسوف، کسوف، حرکت اجرام آسمانی و «قمر در عقرب» مخاطبان خود را دارد. این باورها اما فقط به ایران تعلق ندارند. دانشنامه بریتانیکا ۲۳ خرداد امسال در مقاله‌ای با تیتیر «خورشید بلعیده شد: ۶ روایت فرهنگی از کسوف و خسوف» به شرح باورهای مختلف درباره خورشیدگرفتگی و ماه‌گرفتگی می‌پردازد. برای نمونه در اساطیر وایکینگ‌ها، گرگ‌های عظیمی به‌نام «سکول» و «هاتی» به‌دنبال خورشید و ماه هستند. کسوف یا خسوف زمانی رخ می‌دهد که یکی از گرگ‌ها موفق به بلعیدن خورشید یا ماه می‌شود. در

این مقاله «ملیسا پرتولزو» به این نکته اشاره می‌کند که این باورها نشان‌دهنده تلاش‌های بشر در فهم پدیده‌های نجومی و تفسیر آنها در قالب اسطوره‌ها و خرافات هستند و اگرچه با پیشرفت علم نجوم، این باورها جای خود را به توضیحات علمی داده‌اند، اما همچنان در فرهنگ‌های مختلف به‌عنوان میراثی از گذشته باقی مانده‌اند. همچنین، گزارشی در NDTV در سپتامبر ۲۰۲۵ برخی از خرافات رایج درباره غذا و سلامت در زمان ماه‌گرفتگی را بررسی و رد کرده است. براساس این گزارش، در هند، بعضی افراد معتقدند خوردن غذا یا نوشیدن آب در زمان ماه‌گرفتگی خطرناک است، آشپزی و ورزش در این زمان ممکن است آسیب‌زا باشد و ماه‌گرفتگی بر خلق‌و‌خو تأثیر می‌گذارد، اما هیچ شواهد علمی این ادعاها را تأیید نمی‌کند و هیچ دلیلی برای نگرانی درباره غذا، سلامت یا رفتار در زمان ماه‌گرفتگی وجود ندارد.

📌 نویسم «ماه خونین»

اصطلاح ماه خونین، به یکی از پرترکرارترین ترکیب‌های

اخبار خسوف تبدیل شده است اما در محافل علمی مخالفانی جدی دارد. «دانیل براون»، مدرس اخترشناسی در دانشگاه ناتینگهام ترنت، در سال ۲۰۱۸ در مطلبی در The Conversation از این نوشته است که اصطلاح «ماه خونین» که ماه کامل سرخ‌فامی را به ذهن می‌آورد، چون این پدیده را چیزی فراتر از یک ماه‌گرفتگی جلوه می‌دهد، برای کسی که به ارتباطات علمی نجوم علاقه دارد، بسیار آزاردهنده است. باین‌حال، از دیدگاه اخترشناسی فرهنگی، این اصطلاح نشان می‌دهد جامعه امروز چگونه روایت‌های آسمانی تازه خود را می‌آفریند.

او از خرافه‌ها و اسطوره‌های ماه‌گرفتگی در سراسر جهان نوشته است: از اینکه سرخ‌پوست‌های اینکا، ماه خونین را نشانه‌ای از حمله یک جگوار به ماه تفسیر می‌کردند و با سروصدا و تکان دادن نیزه سعی می‌کردند فراری‌اش دهند. هم‌بطور در بین‌النهرین، گرفتگی ماه حمله‌ای مستقیم به شاه پنداشته می‌شد. «در طول خسوف، پادشاهی نیابتی (قابل قربانی‌شدن) را به جای شاه معرفی می‌کردند و شاه واقعی تا پایان ماه‌گرفتگی در خفا پنهان می‌شد.» در هند این باور رایج است که ماه‌گرفتگی، شومی می‌آورد. چیزی شبیه آنچه در باورهای خرافی در ایران مطرح است: «زنان باردار نباید غذا بخورند یا کارهای خانه را انجام دهند تا فرزندان محفوظ بماند». بعضی قبایل هم چهره‌ای مهربان‌تر از ماه در نظر دارند. مثل قبیله‌های هویا و لوتیزنیو در کالیفرنیا که باور داشتند ماه در طول گرفتگی زخمی یا مریض می‌شود و پس از پایان گرفتگی، نیازمند شفاسات و باید با سرود و آواز به بهبودی‌اش کمک کرد. خسوف در نظر مردم باتامالیبیا در توگو و بنین نمادی از درگیری بین خورشید و ماه است؛ چنگی که باید مردم به حل آن کمک کنند؛ ماه‌گرفتگی در سنت آنها زمانی برای حل‌وفصل دشمنی‌های دیرینه است.

این گزارش به فرهنگ‌های اسلامی هم می‌پردازد: «در اسلام خورشید و ماه نماد عظمت خدا هستند. در زمان گرفتگی، نماز آیات خوانده می‌شود که هم طلب بخشش و هم تأکید بر بزرگی خداست.» تفسیر مسیحیت از این پدیده «خشم الهی» است و به مصلوب‌شدن عیسی مسیح ارتباط دارد. کتاب «چهار ماه خونین» نوشته جان هاگی، کشیش مسیحی که در سال ۲۰۱۳ منتشر شده، باوری آخرالزمانی را با پیش‌بینی رویدادهای بد در چهار گرفتگی ماه در بازه ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۵ ترویج می‌کند و می‌گوید این اتفاقات همه در تعطیلات یهودی رخ می‌دهد. این پیشگویی بعدها رد شد. این گزارش می‌نویسد: «با این‌همه اصطلاح «ماه خونین» همچنان توسط رسانه‌ها استفاده می‌شود و تبدیل به مترادفی عمیقاً نگران‌کننده برای ماه‌گرفتگی شده است؛ امری که خرافه را با علم درمی‌آمیزد و فعالان ترویج علم به آن معترض‌اند.»

از نگاه نویسنده، اصطلاح «ماه خونین» ترکیبی از ترس و علم است، درست همان‌طور که افسانه هندو درباره «راهو» (در این افسانه دیوی به‌نام راهو، ماه و خورشید را می‌بلعد، خدایان سر او را می‌برند و سر بریده که همچنان زنده است، خورشید و ماه را دنبال می‌کند)، شرحی افسانه‌ای از مکانیسم مدار ماه ارائه می‌دهد. این اصطلاح توجه و کنج‌کاوی مردم را به ماه‌گرفتگی جلب کرده، اما بهتر است به‌جای انتظار فاجعه یا آخرالزمان، آن را به‌مثابه نمادی از عظمت و شوک‌دهندگی طبیعی منظومه خورشیدی درک کنیم.

با اینکه خرافه‌ها و باورهای قدیمی هنوز در گوشه‌و‌کنار شنیده می‌شوند، اما ماه‌گرفتگی نمایشی نجومی است؛ نمایشی آسمانی که از ایران تا دورترین نقاط آسیا و آفریقا در برابر چشم ساکنان زمین به وقوع می‌پیوندد و فرصتی است برای لذت بردن، رصد کردن و به یاد آوردن عظمت طبیعت.

آگهی مفقودی

برگ سبز ماشین خودرو وانت پیکان BARDO CHV مدل ۱۳۸۹ به رنگ سفید به شماره موتور ۱۱۴۸۸۱۱۰۲۵۲ به شماره شاسی NAAG36AAABG207491 به شماره پلاک۱۸۱۵۱۸۱۰ایران ۶۵ به نام جبران نجفی نودژ مفقود شده و از درجه اعتبار ساقط است

منوچان

آگهی مفقودی

برگ سبز و سند خودرو سواری پژو تیپ PARS XU7 مدل ۱۳۹۶ به رنگ سفید به شماره موتور 124k1099707 و شماره شاسی NAAN01CE6HH002697 به شماره پلاک ۱۷۵۱۷۵/ایران ۵۳ط۵۳ بنام حمیدرضا مهدی زاده گوئی مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط است.

زبرد

آگهی تجدید مزایده عمومی

شهرداری رفسنجان

شهرداری رفسنجان در نظر دارد بر اساس مصوبه شماره ۴۶۶ مورخ ۱۴۰۴/۰۵/۱۱ شورای محترم اسلامی شهر نسبت به فروش ۱۳۵ قطعه زمین از املاک شهرداری از طریق برگزاری مزایده عمومی اقدام نماید.

لذا از کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که توانایی لازم جهت شرکت در مزایده را دارند، دعوت بعمل می‌آید نسبت به دریافت اسناد و اطلاع از شرایط شرکت در مناقصه به سایت سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) مراجعه نمایند.

تاریخ آگهی: ۱۴۰۴/۰۶/۱۷

مهلت دریافت اسناد از سامانه ستاد تا پایان وقت اداری مورخ ۱۴۰۴/۰۶/۳۰

مهلت تحویل ضمانت‌نامه بانکی شرکت در مناقصه ۲ روز قبل از بازگشایی

آخرین مهلت ارائه پیشنهادات از طریق سامانه مذکور تا پایان وقت اداری مورخ ۱۴۰۴/۰۷/۰۱

جهت کسب اطلاعات بیشتر با امور قراردادهای شهرداری رفسنجان به شماره (لایم به ذکر است شهرداری رفسنجان در رد یا قبول تمام یا هر یک از ۰۳۴- ۳۴۲۵۸۸۰۱ تماس حاصل فرمایید

اداره ارتباطات و اموربین الملل شهرداری رفسنجان

| اصفهان |

نمایشگاه نساجی اصفهان برگزار می‌شود

بهمن توکلی‌فرد - مسئولان شرکت نمایشگاه بین‌المللی استان اصفهان بر عزم راسخ خود برای برگزاری هرچه باشکوه‌تر نمایشگاه نساجی اصفهان (SiteX) در زمان مقرر تأکید کرده‌اند.

مدیرعامل شرکت نمایشگاه بین‌المللی استان اصفهان گفت: یکی از ۱۰ رویداد برتر اصفهان و نماد سابقه ۱۱۰ساله صنعت نساجی در این استان است که نقشی حیاتی در توسعه و رونق این صنعت ایفا می‌کند.

احمدرضا طحانیان، مدیرعامل شرکت نمایشگاه بین‌المللی استان اصفهان، ضمن ابراز امیدواری نسبت به برگزاری نمایشگاه در موعد تعیین شده (۲ تا ۵ مهرماه): لغو این رویداد مهم، آسیب جدی به صنعت نساجی استان وارد می‌کند.

او افزود: به رغم برخی فشارها و انصراف برخی نهادها، سیاست استان و کشور بر برگزاری رویدادها استوار است و ما انتظار داریم این نمایشگاه نیز در زمان مقرر برگزار شود. چنین اقدامی نه تنها به نفع نمایشگاه، بلکه به نفع کلیت صنعت نساجی استان و کشور است. طحانیان اظهار داشت: تأکید استاندار و مسئولان ذی‌ربط بر حمایت از برگزاری رویدادها، امیدها را برای حضور پررغور فعالان صنعت نساجی در این نمایشگاه زنده نگه داشته است.

| مرکزی |

سیاست‌های شتاب‌زده نفس معادن را می‌گیرد

آزاده فراهانی - استان مرکزی به‌عنوان یکی از مراکز مهم معدنی کشور، با دارا بودن صدها معدن، نقش کلیدی در اقتصاد و تولید ملی ایفا می‌کند؛ ولی رئیس خانه معدن استان مرکزی می‌گوید قلب تعداد زیادی از معادن در حال ایستادن است و فشار بیشتر می‌تواند به سکنه قلبی این بخش منجر شود.

در واقع این صنعت استراتژیک با چالش‌های متعددی دست‌وپنجه نرم می‌کند که ادامه حیات آن را تهدید می‌کند. مشکلات زیادی از ابتدا تا پایان فرایند معدن‌کاری گریبان فعالان این عرصه در استان را گرفته و باعث شده است که معادن این استان در شرایطی بحرانی به سر برند.

ابوالفضل اسماعیلی به بیان این مشکلات پرداخت و خواستار اصلاح سیاست‌ها برای نجات این بخش شد.

او با هشدار درباره وضعیت معادن استان، از تعطیلی قریب‌الوقوع بسیاری از معادن خبر داد و افزود: افزایش چند صددرصدی حقوق دولتی، فرسودگی ماشین‌آلات، ضعف زیرساخت‌ها و تصمیمات شتاب‌زده، از عوامل اصلی این بحران است و بدون حمایت‌های هدفمند، قلب معادن استان از تپش می‌ایستد.

خوزستان، معصومه عامری - هورالعظیم، پهنه آبی اسیر آتش؛ این تالاب وسیع و مشترک بین ایران و عراق هر سال در فصل گرما دچار خودسوزی می‌شود و خشکی این عرصه به آتش دامن می‌زند.

آتش‌سوزی در بخش عراقی تالاب نه تنها پوشش گیاهی و ذخایر زیستی و جانوری ارزشمند هورالعظیم را به نابودی کشانده است؛ بلکه شهرهای خوزستان هم درگیر دود ناشی از آن شده‌اند و بارها فعالیت ادارات و مراکز آموزشی به دلیل آلودگی بسیار زیاد هوا تعطیل شده‌اند.

هر چند پس از رایزنی فراوان وزارت امور خارجه، عراق به ایران اجازه اقدام برای خاموش‌کردن آتش را داد و این کار به‌صورت محدود در چند مرحله و با هواپیمای آرایش ایرانی انجام شد؛ اما نتیجه آن دائمی نبود و هور همچنان در آتش می‌سوزد. در این شرایط رئیس اداره حفاظت محیط‌زیست هویزه با اشاره به ادامه آتش‌سوزی در بخش

عراقی هورالعظیم و درگیری شهرهای خوزستان با دود ناشی از آن، مهار این آتش را بسته به بارندگی مؤثر یا راهسازی آب توسط عراق می‌داند.

محمد ساکی با اشاره به آخرین وضعیت آتش‌سوزی در بخش عراقی تالاب هورالعظیم اظهار کرد: همچنان بخش عراقی هورالعظیم دچار آتش‌سوزی است و درگیر دود ناشی از این آتش‌سوزی هستیم و گاهی دود به اهواز هم می‌رسد.

او افزود: طبق آخرین برآوردها، از اواخر سال گذشته تاکنون ۲۵ هزار هکتار از بخش عراقی هورالعظیم دچار آتش‌سوزی شده و قطعاً این میزان افزایش‌یافته است. حدود ۴۵۰ هکتار از بخش ایرانی نیز بر اثر سرایت آتش از بخش عراقی، دچار حریق شده است و بر اساس جهت وزش باد، برخی اوقات دشت آزادگان، هویزه یا شهرهای دیگر و حتی اهواز درگیر دود ناشی از آتش‌سوزی بخش عراقی تالاب هورالعظیم می‌شوند.

تاکید مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی فارس بر بهره‌برداری اصولی از تصفیه‌خانه‌های فاضلاب؛

هشدار به واحدهای آلاینده و متخلفان فاقد سیستم پیش تصفیه

ناصری، فارس - نشست مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی فارس با مدیران عامل شرکت‌های خدماتی شهرک‌ها و نواحی صنعتی استان با محوریت بررسی وضعیت تصفیه‌خانه‌های فاضلاب و الزامات زیست‌محیطی برگزار شد.

در این نشست، عباس برنهاد مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی فارس، با تأکید بر اینکه «حفظ محیط‌زیست یکی از رویکردهای مهم این شرکت است»، اظهار داشت: امروز حفاظت از محیط‌زیست در اولویت برنامه‌های توسعه صنعتی قرار دارد و

تصفیه‌خانه‌های فاضلاب به‌عنوان زیرساخت‌های حیاتی در این مسیر نقش کلیدی دارند.

او از مدیران عامل شرکت‌های خدماتی خواست با

اهتمامی جدی موضوع خوداظهاری پیش تصفیه‌خانه‌های فاضلاب صنعتی را در دستور کار قرار دهند و نتایج پایش‌ها را در سامانه محیط‌زیست ثبت کنند.

سیستان و بلوچستان

بانوان پیشتاز ارائه مقالات همایش ملی وحدت و مقاومت

معظم انقلاب گفت: اگر زنان در حرکت اجتماعی یک ملت حضور نداشته باشند، آن حرکت به جایی نمی‌رسد و موفق نمی‌شود اما اگر زنان با آگاهی، بصیرت و مشارکت فعال در این حرکت‌ها حضور پیدا کنند، تاثیر آن به طور مضاعف است و این امر به پیشرفت همه‌جانبه جامعه منتهی می‌شود. او همچنین به نقش محوری زنان در تقویت وحدت و همبستگی میان اقشار مختلف جامعه اشاره کرد و افزود: زنان همواره نقش بی‌بدیلی در ایجاد پیوندهای اجتماعی و تقویت همبستگی میان گروه‌های مختلف جامعه ایفا کرده‌اند، بنابراین مشارکت بیشتر آنها در عرصه‌های

مدیرعامل شرکت

شهرک‌های صنعتی فارس

با تأکید بر لزوم پایش

مستمر شبکه‌های فاضلاب

در شهرک‌های صنعتی؛

نمونه‌برداری‌های منظم

از پساب خروجی باید

انجام گیرد و واحدهای

تولیدی آلاینده‌ای که فاقد

سیستم پیش تصفیه

هستند، شناسایی

و بدون اغماض به اداره کل

محیط‌زیست معرفی شوند

پیام ایران

| مرکزی |

سیاست‌های شتاب‌زده نفس معادن را می‌گیرد

آزاده فراهانی - استان مرکزی به‌عنوان یکی از مراکز مهم معدنی کشور، با دارا بودن صدها معدن، نقش کلیدی در اقتصاد و تولید ملی ایفا می‌کند؛ ولی رئیس خانه معدن استان مرکزی می‌گوید قلب تعداد زیادی از معادن در حال ایستادن است و فشار بیشتر می‌تواند به سکنه قلبی این بخش منجر شود.

در واقع این صنعت استراتژیک با چالش‌های متعددی دست‌وپنجه نرم می‌کند که ادامه حیات آن را تهدید می‌کند. مشکلات زیادی از ابتدا تا پایان فرایند معدن‌کاری گریبان فعالان این عرصه در استان را گرفته و باعث شده است که معادن این استان در شرایطی بحرانی به سر برند.

ابوالفضل اسماعیلی به بیان این مشکلات پرداخت و خواستار اصلاح سیاست‌ها برای نجات این بخش شد.

او با هشدار درباره وضعیت معادن استان، از تعطیلی قریب‌الوقوع بسیاری از معادن خبر داد و افزود: افزایش چند صددرصدی حقوق دولتی، فرسودگی ماشین‌آلات، ضعف زیرساخت‌ها و تصمیمات شتاب‌زده، از عوامل اصلی این بحران است و بدون حمایت‌های هدفمند، قلب معادن استان از تپش می‌ایستد.

قزوین

مدیرکل آموزش‌وپرورش استان قزوین با اشاره به فرسودگی تجهیزات هنرستان‌ها:

در شهرهای بزرگ تمرکزما بر ساخت هنرستان‌های به‌روز و مجهز است

زهره شریفی - مدیرکل آموزش‌وپرورش استان قزوین در نشست خبری با اصحاب رسانه، خبرنگاران را چشم بینای جامعه عنوان و خاطرنشان کرد: رسالت شما باعث می‌شود مسائل جامعه دیده شود.

سرپرستی استان قزوین؛ حسنعلی اصغری ادامه داد: خوب دیدن و خوب بیان‌کردن مهم است و خبرنگاران باید تبیین‌کننده و تحلیل‌گر خوبی باشند و از کنار مسائل راحت عبور نکنند.

او خطاب به خبرنگاران، اظهار داشت: انتقاد شما از امور آموزشی ریشه دلسوزی دارد و خود را موظف به پاسخگویی می‌انیم و در دولت چهاردهم که رویکرد ویژه‌ای به مسائل آموزش‌وپرورش دارد و ۵۰ جلسه در طول یک سال توسط رئیس‌جمهور برای آموزش‌وپرورش برگزار شده بیانگر اهمیت این موضوع است که خوشبختانه استاندار قزوین هم بسیار همراه‌اند و دغدغه جدی به مسائل آموزشی دارند.

مدیرکل آموزش‌وپرورش استان قزوین در ادامه به اجرای نهضت توسعه عدالت آموزشی اشاره کرد و گفت: در اجرای این طرح یک هزار و ۱۷ کلاس درس در قالب ۱۴۷ واحد آموزش ایجاد می‌شود که نقش مهمی در تعلیم‌وتربیت دانش‌آموزان دارد.

او گفت: یک هزار و ۱۷ کلاس درس قرار است در یک سال آینده تکمیل شده و در اختیار دانش‌آموزان استان

مدیرعامل شرکت

شهرک‌های صنعتی فارس

با تأکید بر لزوم پایش

مستمر شبکه‌های فاضلاب

در شهرک‌های صنعتی؛

نمونه‌برداری‌های منظم

از پساب خروجی باید

انجام گیرد و واحدهای

تولیدی آلاینده‌ای که فاقد

سیستم پیش تصفیه

هستند، شناسایی

و بدون اغماض به اداره کل

محیط‌زیست معرفی شوند

۷

| آذربایجان غربی |

تالاب سولدوز نرده میزبان دُرنا‌های مهاجر شد

خادم‌مومنی - رئیس اداره حفاظت محیط‌زیست نرده گفت: نخستین دسته از دُرنا‌های خاکستری مهاجر توسط کارشناسان این اداره در تالاب سولدوز این شهرستان مشاهده و رصد شد. اکبر قایمی روزیکشنبه ۱۶ شهریور اظهار کرد: کارشناسان این اداره در پایش‌های خود، نخستین دسته از دُرنا‌های خاکستری مهاجر که شامل ۱۲ قطعه بودند را در تالاب سولدوز مشاهده و رصد کردند.

او اضافه کرد: دُرنا‌های خاکستری مهاجر هر سال در این فصل به منظور استراحت و تغذیه وارد تالاب‌های این شهرستان از جمله تالاب سولدوز شده و پس از مدتی توقف، کوچ خود را به مناطق جنوبی‌تر ادامه می‌دهند.

رئیس اداره حفاظت از محیط‌زیست نرده گفت: آذربایجان غربی یکی از معدود استان‌های کشور است که دُرنا‌ها در آن جوجه‌آوری می‌کنند؛ البته زادآوری دُرنا‌ها در مناطق شمالی استان صورت می‌گیرد و در فصل پاییز دُرنا‌های جوان نیز به همراه دسته خود به مناطق جنوبی مهاجرت می‌کنند.

او خاطرنشان کرد: دُرنا‌ها پرنده‌گانی بزرگ، با پاها و گردن دراز، دم نسبتاً کوتاه، بال‌های دراز و منقاری بلند و کلفت، ظاهر شبیه کلک‌ک که شاهپری‌های ثانوی داخلی بال‌های آنها خیلی بلند است و روی دم آنها را می‌پوشاند.

روزنامه

سازما

خبر

افزایش ۱۸ درصدی تردد بین استانی

در سیستان و بلوچستان

عباس‌نژاد - سیستان و بلوچستان، مدیرکل راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای سیستان و بلوچستان از افزایش ۱۸ درصدی تردد‌های بین استانی در این استان طی پنج‌ماهه سال ۱۴۰۴ خبرداد. به گزارش روابطعمومی اداره‌کل راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای سیستان و بلوچستان، ایوب کرد با بیان اینکه تردد ثبت‌شده در محورهای مواصلاتی استان طی این مدت به ۳ میلیون و ۶۶۶ هزار و ۶۶۰ مورد رسیده است، اظهار داشت: این میزان تردد نسبت به مدت مشابه سال قبل، رشد ۱۸ درصدی را نشان می‌دهد. او ادامه داد: از این میزان تردد، یک میلیون و ۹۸۱ هزار و ۳۹۴ مورد مربوط به تردد پرورد به استان و یک میلیون و ۶۶۵ هزار و ۲۶۶ مورد نیز مربوط به خروج از استان بوده که نشان‌دهنده موقعیت راهبردی سیستان و بلوچستان در مسیرهای ترانزیتی و ارتباطی کشور است. مدیرکل راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای سیستان و بلوچستان گفت: محورهای واقع در شمال استان شامل زهک - میلک، زابل - سرا‌هی دشتک و نصرت‌آباد - زاهدان به‌عنوان پرترددترین مسیرهای بین استانی شناسایی شده‌اند که بیشترین حجم تردد در این محورها به ثبت رسیده است. او در پایان گفت: در بازه زمانی مذکور، ۵۲ هزار تاناس با سامانه تلفنی ۱۴۱ برقرارشده که این آمارحاکمی از افزایش آگاهی و مشارکت مردم در دریافت اطلاعات سفر و وضعیت محورهای مواصلاتی استان است.

رئیس اداره منابع طبیعی خبرداد:

اجرای عملیات آبخیزداری ۴ر حوزه بروجرد

لرستان، مریم تیموری - رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری بروجرد با بیان اینکه آبخیزداری عملی مؤثر در حفظ آب‌خاک است، گفت: چند عملیات آبخیزداری در بروجرد در حال اجرا و در دست اقدام است.

یحیی کریمی اظهار کرد: عملیات ساخت بند خاکی روستای گلچهران بخش اشترینان و بند سنگی ملاتی روستاهای زرشکه، دهنو مقدسی و کریم‌آباد بخش مرکزی به پایان رسیده است. او خاطرنشان کرد: اجرای طرح‌های آبخیزداری در شهرستان ضروری است؛ چون این طرح‌ها نقش مهمی در اشتغال جوامع محلی دارند و از مهاجرت به شهرهای بزرگ جلوگیری می‌کنند.

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری بروجرد اضافه کرد: اقدامات آبخیزداری نقشی مهم و اساسی در پایدار آب‌خواک دارد و علاوه بر حفظ و احیای منابع طبیعی و توسعه فضای سبزکشور می‌تواند در توان‌افزایی جوامع محلی و همچنین مشارکت در پیشرفت و آبادانی نقش بسزایی را ایفاکند.

کریمی بیان کرد:موضوع آبخیزداری تنها به حفظ آب، خاک و جلوگیری از فرسایش و رسوب منتج نمی‌شود؛ بلکه این مقوله استحصال آب را نیز شامل می‌شود.

او ادامه داد: در این راستا عملیات آبخیزداری در چهار حوزه شهرستان بروجرد با اعتبار ۳۰ میلیارد تومان شامل حوزه‌های آبخیز گیکجالی، آقایی، کرکیخان و دهگاه اجرا می‌شود.

۷۷ درصد مخازن

سدهای آذربایجان شرقی خالی است

آذربایجان شرقی، حسن‌نژاد - مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای آذربایجان شرقی از خالی بودن ۷۷ درصد مخازن سدهای بزرگ استان خبر داد و گفت: نیازمند تا‌دوام همراهی مردم برای عبور از وضعیت فعلی هستیم.

یوسف غفارزاده روز یکشنبه ۱۶ شهریور با بیان اینکه کاهش ۴۴ درصدی ورودی روان آب‌ها به سدهای بزرگ استان دلیل اصلی این کاهش است افزود: میزان ورودی روان آب‌ها به سدها از ۴۵۵.۶ میلیون مترمکعب در سال گذشته به

۷۵۳.۳ میلیون مترمکعب در سال جاری کاهش یافته است. او با اعلام اینکه روان آب ورودی سدهای نهند، آیدوقموش، قلعه‌چای، سپند و ستارخان به ترتیب ۲۷، ۵۰، ۵۵، ۴۱ و ۳۷ درصد نسبت به سال قبل کم‌شده و این وضعیت هشداردهنده است، ضرورت همیاری مردم در مدیریت مصرف آب و اتخاذ تدابیر بهینه برای حفظ منابع آب را پیش از پیش نمایان می‌سازد.

غفارزاده افزود: شرکت آب منطقه‌ای آذربایجان شرقی برای گذر از تنش آبی تمام امکانات و منابع را بسیج کرده؛ اما عبور از تنش آبی نیازمند تا‌دوام همراهی مردم و مصرف درست آب است.

آب شرب تبریز از چهار منبع خط آبرسانی زرینرود ۵۵ درصد، خط آبرسانی نهند ۱۳ درصد، ۱۱۵ حلقه چاه‌ها در دامنه‌های سپند (هروی، سعیدآباد، فرژله میدان) ۳۱ درصد؛ و قنات‌ها یک درصد تأمین می‌شود.

